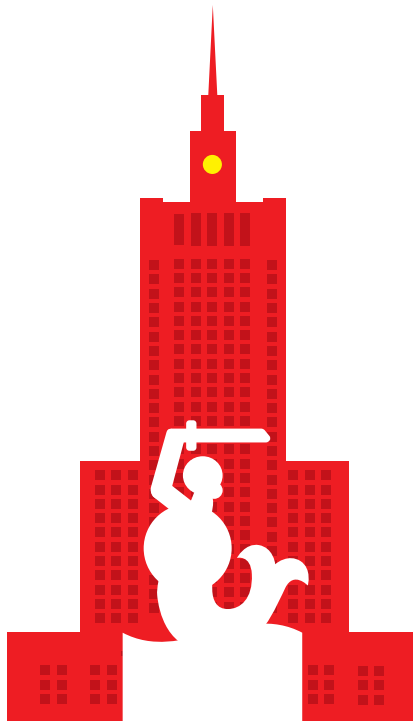

WARSZAWA DLA WSZYSTKICH

***Program Rafała Trzaskowskiego
i Koalicji Obywatelskiej Platforma.Nowoczesna
dla Warszawy***

SPIS TREŚCI

WSTĘP	8
FLAGOWE INWESTYCJE DLA WARSZAWY	12
STOLICA LEPSZEJ KOMUNIKACJI	16
▪ METRO, TRAMWAJE, AUTOBUSY I SKM	
▪ NOWY TABOR, TAŃSZE BILETY	
▪ PŁYNNY RUCH SAMOCHODOWY, BEZPIECZEŃSTWO PIESZYCH I ROWERZYSTÓW	
STOLICA EDUKACJI	26
▪ WIĘCEJ NOWYCH SZKÓŁ	
▪ ZAJĘCIA POZALEKCYJNE	
▪ LEPSZE ŚWIETLICE, KORZYSTANIE Z KULTURY, WSPÓŁPRACA Z UNIWERSYTETAMI	
▪ UCZNIOWIE PRZYGOTOWANI DO RYNKU PRACY	
▪ LEPSZE WARUNKI PRACY DLA NAUCZYCIELI	
▪ SZKOŁA, KTÓRA POMAGA	
WARSZAWA DLA SENIORÓW	36
▪ LEPSZA OPIEKA ZDROWOTNA DLA SENIORÓW	
▪ OPIEKA DŁUGOTERMINOWA I TELEMEDYCINA	

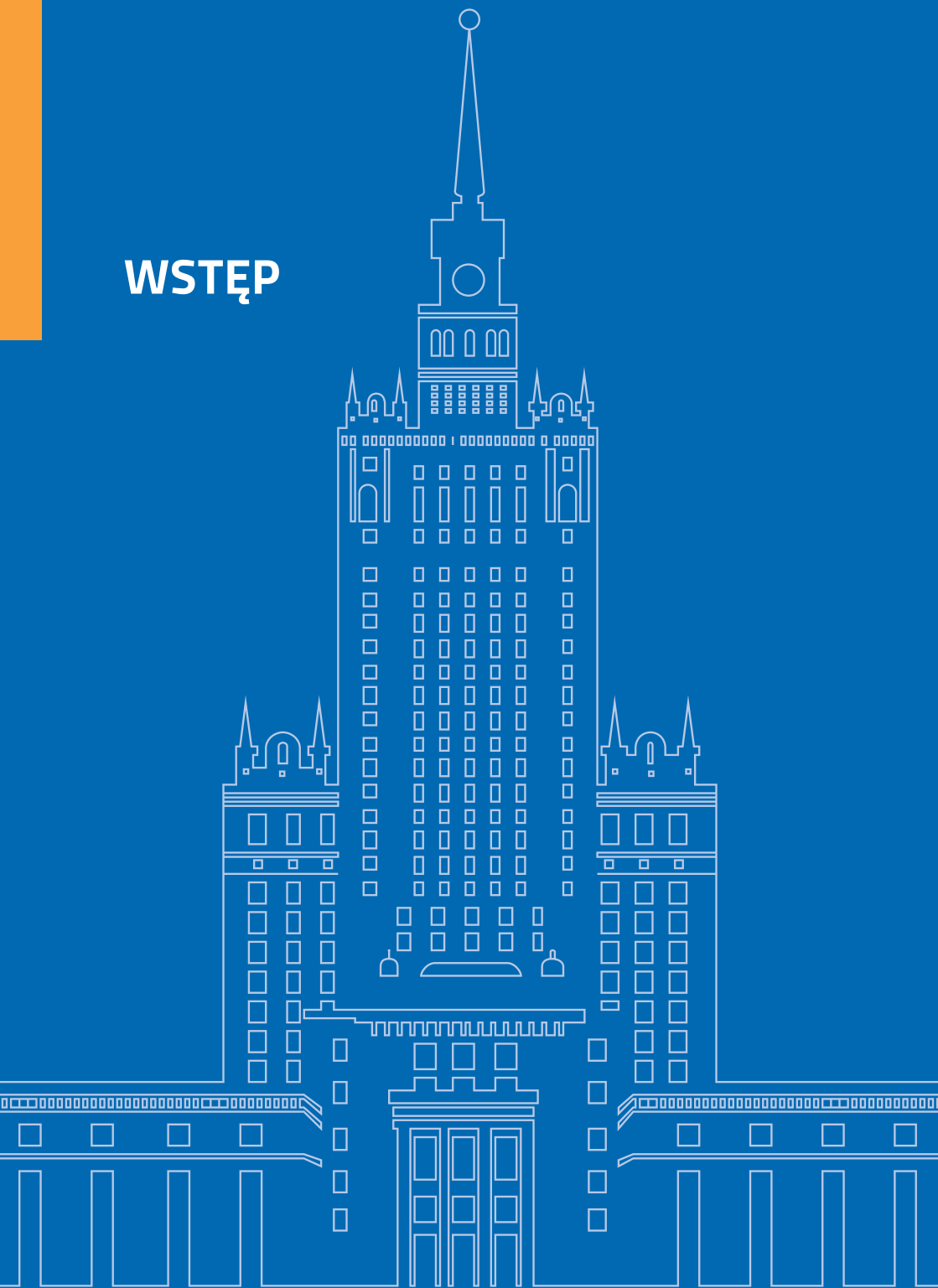
▪ BEZPIECZNI SENIORZY	
▪ AKTYWNI SENIORZY	
▪ WIĘCEJ POMOCY DLA SENIORÓW	
WARSZAWA, W KTÓREJ DOBRZE SIĘ MIESZKA	50
▪ PROGRAM BUDOWY MIESZKAŃ MIEJSKICH	
▪ POMOC LOKATOROM POSZKODOWANYM PRZEZ REPRYWATYZACJĘ I ZADŁUŻONYM	
WARSZAWA DLA KOBIET	58
▪ POMOC W WYCHOWANIU DZIECI	
▪ OCHRONA PRAW KOBIET	
WARSZAWA DLA MŁODYCH	66
WARSZAWA DOBRZE ZAPLANOWANA	70
▪ STRATEGICZNY PLAN ROZWOJU WARSZAWY	
▪ OBYWATELE WSPÓŁDECYDUJĄ	
▪ CENTRUM MIASTA NA NOWO	
▪ CENTRA LOKALNE W DZIELNICACH	
▪ KONIEC „REKLAMOZY”	
▪ NAJWYŻSZA JAKOŚĆ ARCHITEKTURY OBIEKTÓW PUBLICZNYCH I ULIC	
▪ KOLEJNE ETAPY REWITALIZACJI PRAGI	
ZDROWA WARSZAWA	86
▪ NOWE SZPITALI I PLACÓWKI OPIEKI ZDROWOTNEJ	
▪ KRÓTSZE KOLEJKI DO LEKARZY	
▪ OPIEKA ZDROWOTNA DLA WSZYSTKICH	
▪ WZMACNIANIE PROFILAKTYKI CHOROÓB ZAKAŻNYCH	

ZIELEŃ DLA WARSZAWY	94
▪ MILION DRZEŃ DLA WARSZAWY	
▪ ZIELONE KORYTARZE I NOWE PARKI	
▪ ZIELONE PODWÓRKA I ULICE	
▪ WIĘCEJ PIENIĘDZY NA NOWĄ ZIELEŃ	
▪ WARSZAWA BLIŻEJ WISŁY	
▪ NOWA POLITYKA MIEJSKA DLA TERENÓW ZIELONYCH	
WARSZAWA PRZYJAZNA DLA ZWIERZĄT	104
POWIETRZE DLA WARSZAWY	106
CZYSTA WARSZAWA	110
KULTURALNA WARSZAWA	114
▪ KULTURA TO WOLNOŚĆ	
▪ KULTURA W WARSZAWIE NA EUROPEJSKIM POZIOMIE	
▪ KULTURA NA WYCIĄGNIĘCIE RĘKI	
▪ ZACZYTANA WARSZAWA	
▪ WARSZAWA UCZY KULTURY	
▪ KULTURA DLA WSZYSTKICH	
▪ KULTURA OBYWATELSKA	
▪ TOŻSAMOŚĆ WARSZAWY	
▪ KULTURA ZAPLANOWANA	
WARSZAWA SPORTOWA I AKTYWNA	126
▪ KLUBY SPORTOWE: CHLUBA WARSZAWY	
▪ NOWA HALA WIDOWISKOWA DLA WARSZAWY	
▪ SPORT DLA WSZYSTKICH	
▪ PODWÓRKA SPORTÓW MIEJSKICH I REKREACJI	

- LOKALNE CENTRA SPORTÓW MIEJSKICH
- WARSZAWA SOLIDARNA 136
  - POMOC DLA RODZIN OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
  - WARSZAWA ŁATWO DOSTĘPNA
  - KULTURA ŁATWO DOSTĘPNA
  - PROBLEM BEZDOMNOŚCI
- WARSZAWA DIALOGU 146
- BEZPIECZNA WARSZAWA 152
- WARSZAWA NOCĄ 158
- CYFROWA I PRZEDSIĘBIORCZA WARSZAWA 162

WSTĘP

Warszawa dla wszystkich. To hasło, z którym idziemy do wyborów, odzwierciedla naszą wizję stolicy. Chcemy miasta, w którym wszyscy mieszkańcy czują się dobrze, niezależnie od tego, gdzie się urodzili i jakie mają poglądy. Chcemy Warszawy, która nikogo nie wyklucza, nie dzieli, ale jest pełna szacunku dla wszystkich. Połączymy, „zszycemy” ze sobą dzielnice, które dziś tak bardzo od siebie się różnią. Każdy warszawiak ma prawo być dumny z miejsca, w którym mieszka, bo w Warszawie nie będzie dzielnic gorszych i lepszych. Taka Warszawa swoją energią przyciągnie tysiące młodych ludzi z całej Polski i całej Europy.

Przez ostatnie dwanaście lat Warszawa zmieniała się na naszych oczach. Staliśmy się gospodarczym, kulturowym i naukowym liderem tej części Europy. Szczególnie intensywny był rozwój infrastruktury, który odmienił oblicze naszego miasta. Towarzyszył mu wyjątkowy wzrost aktywności mieszkańców, świadomości i odpowiedzialności za najbliższe otoczenie. Zaangażowanie obywateli w sprawy Warszawy nigdy nie było tak wielkie.

W kolejnych latach postawimy na rozwój miasta rozumiany jako dbanie o jakość życia. Miasto to nie tylko budynki i mosty, to przede wszystkim ludzie. I to dla nich są nasze propozycje. Wszyscy, którzy mieszkają w Warszawie, powinni korzystać z możliwości, jakie daje stolica. Także ci słabsi, dla których musimy stworzyć warunki do jak najlepszego życia. Dlatego w naszych propozycjach tak dużo mówimy o seniorach, rodzinach, kobietach i osobach z niepełnosprawnościami.

Przyświecają nam dwa fundamentalne cele: inwestycje dla warszawiaków i inwestycje w warszawiaków. Utrzymamy intensywne tempo rozbudowy infrastruktury, dzięki której żyje się wygodniej, ale ciężar działań przesuniemy na tak zwane miękkie obszary: zdrowie, edukację, kulturę. Tak rozwijająca się Warszawa będzie odpowiedzią na oczekiwania jej mieszkańców.

Nasze aspiracje sięgają daleko. Chcemy edukacji na poziomie Sztokholmu, standardu mieszkalnictwa komunalnego takiego jak w Wiedniu. Warszawska oferta kulturalna powinna

być zbliżona do Londynu, a wygoda komunikacji publicznej – taka jak w Paryżu. Warszawa za pięć lat będzie miastem bez kompleksów, naśladowanym przez inne stolice.

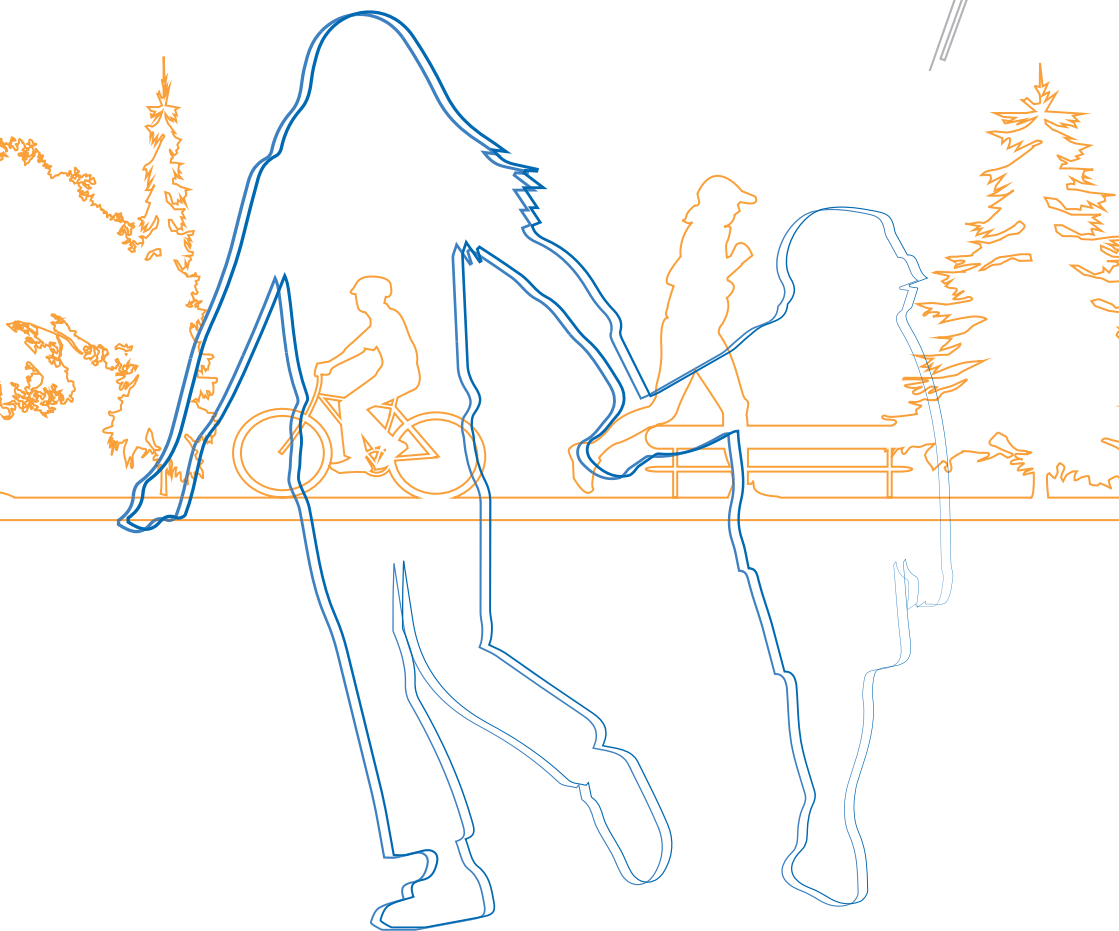
W naszej wizji Warszawa jest miastem patrzącym w przyszłość, dumnym ze zmian, jakie się dokonały, budującym europejską tożsamość. Ale także dumnym ze swojej przeszłości, z dokonań dziesiątków pokoleń wspaniałych warszawiaków. Społeczna solidarność, demokracja, współtworzenie i współodpowiedzialność, a przede wszystkim wolność to fundamenty europejskiej tradycji, fundamenty bliskie Warszawie i obecne w jej historii.

Te wybory samorządowe zadecydują, czy Warszawa będzie w stanie rozwijać się na miarę swoich aspiracji. Jednak ich znaczenie jest większe: tu, w Warszawie może rozstrzygnąć się, jak w kolejnych latach wyglądać będzie polska polityka.

Walczyliśmy o najwyższą stawkę. Wygramy wspólnie. Warszawa będzie naprawdę dla wszystkich!

FLAGOWE INWESTYCJE DLA WARSZAWY

W kolejnych latach chcemy dokończyć największy program inwestycyjny w historii Warszawy. Finalizacja już rozpoczętych i realizacja nowych dużych projektów infrastrukturalnych – metra, linii tramwajowych, mostów, szpitali i obiektów kultury – zagwarantuje sprawne funkcjonowanie miasta na kolejne dziesięciolecia. Najbliższe cztery lata to czas, w którym musimy maksymalnie wykorzystać największą w historii – i prawdopodobnie ostatnią tak dużą – transzę funduszy europejskich dla Warszawy. Nie wolno nam tej szansy zmarnować.

Do 2023 roku ukończymy budowę ostatniego etapu II linii metra – z Bemowa na Targówek. Równocześnie rozpoczniemy pracę nad przedłużeniem II linii na Ursus i do stacji Warszawa Toruńska.

Do 2025 roku zbudujemy dwie nowe, brakujące stacje na I linii metra: plac Konstytucji i Muranów, rozpoczniemy też

realizację III linii metra na Pradze-Południe i Mokotowie (Stadion Narodowy – Rondo Wiatraczna – Gocław – Siekierki – Wilanowska – Dworzec Południowy).

Do 2021 wybudujemy łącznik stacji metra Centrum i Dworca PKP Śródmieście.

Do 2022 roku zbudujemy tramwaj na Gocław oraz linię tramwajową łączącą Wilanów z Mokotowem, Ochotą i Wolą.

Do 2021 roku dokończymy budowę sieci parkingów P&R okalających Warszawę.

W 2025 roku oddamy do użytku tramwaj na Zieloną Białołękę oraz linię wzdłuż ulicy Modlińskiej. W tym samym roku domkniemy budowę obwodnicy śródmiejskiej – do ruchu oddamy odcinek z ronda Wiatraczna do ronda Żaba.

Już w 2022 roku brzegi Wisły na wysokości ulic Karowej i Okrzei połączy kładka pieszo-rowerowa. Rok później otwarte zostaną pływające baseny na Wiśle.

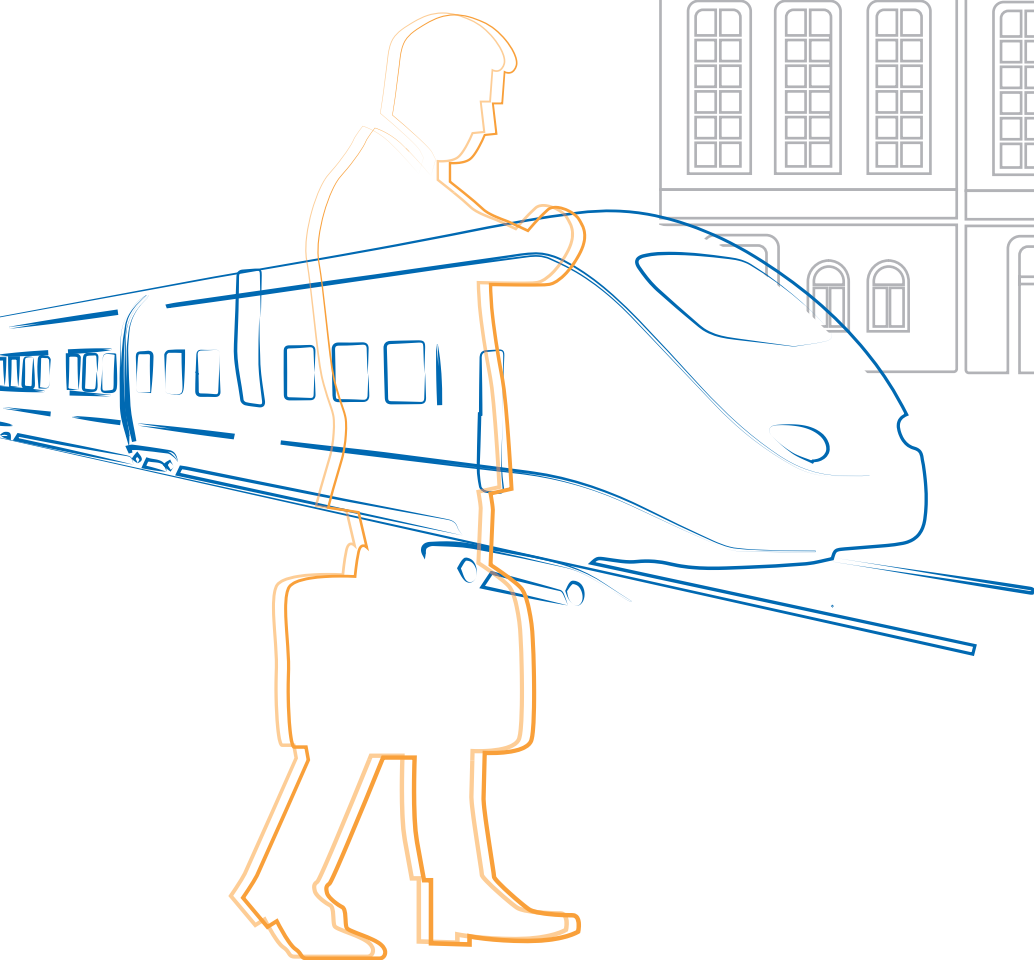
W 2023 roku Warszawa zyska nowe centrum: zielony plac Defilad z Muzeum Sztuki Nowoczesnej i Teatrem Rozmaitości – TR Warszawa. W tym samym roku stadion „Skry” wraz z halą widowiskowo-sportową powróci na sportową mapę stolicy. W tym samym roku zakończymy też modernizację stadionu „Polonii” i budowę Centrum Sportu Konwiktorska.

W 2024 roku powstanie na Pradze-Południe siedziba orkiestry Sinfonia Varsovia.

W 2021 roku Szpital Południowy przyjmie pierwszych pacjentów.

Kolejne lata to także realizacja innych projektów: budowy warszawskich centrów lokalnych we wszystkich 18 dzielnicach, żłobków, przedszkoli, domów kultury, uzupełniania sieci ścieżek rowerowych, budowy podziemnych parkingów (zaczynamy od Woli, Ochoty, Ursynowa, Mokotowa, Żoliborza i Śródmieścia) i ciąg dalszy rewitalizacji Pragi. W kolejnych latach stworzymy też w Warszawie nowe parki i tereny zielone.

STOLICA LEPSZEJ KOMUNIKACJI

Warszawiacy nie chcą tracić czasu w korkach i smogu. Potrzebują szybkiego i wygodnego dojazdu do pracy, do domu, do szkoły, na zakupy, do miejsca odpoczynku i rozrywki. Przed paralizem komunikacyjnym Warszawę uchroni tylko sprawny system komunikacji publicznej, z którego warszawiacy będą chcieli korzystać. Na rozwiązaniach, które proponujemy, zyskają wszyscy: kierowcy, pasażerowie, piesi i rowerzyści. Usprawniając komunikację, codziennie możemy zyskać ponad 20 minut. To ponad pięć dni w roku dla każdego warszawiaka!

Chcemy, żeby za pięć lat 65 procent wszystkich podróży w granicach miasta odbywało się transportem publicznym. Żeby ten cel osiągnąć, przeprowadzimy największe w historii Warszawy inwestycje komunikacyjne.

Metro, tramwaje, autobusy i SKM

Do 2023 dokończymy budowę II linii metra z Bemowa (stacja Połczyńska) na Targówek (stacja Bródno), a następnie przedłużymy ją do Ursusa oraz do stacji PKP Warszawa Toruńska.

Na I linii metra zbudujemy brakujące stacje: Muranów oraz plac Konstytucji. Zbudujemy łącznik stacji metra Centrum i dworca PKP Śródmieście.

Rozpoczniemy budowę III linii metra na odcinku Stadion Narodowy – Gocław, przez rondo Wiatraczna (stacje: Mińska, Rondo Wiatraczna, Ostrobramska, Fieldorfa, Gocław), w stronę Siekierok, Stegien i stacji Wilanowska Dworzec Południowy.

Już w pierwszych miesiącach nowej kadencji rozpoczniemy prace koncepcyjne i przygotowania do budowy IV linii metra (łączącej Ursus i Mokotów) oraz V linii metra (łączącej Młociny i Białołękę).

Zbudujemy tramwaj na Gocław, nowe linie tramwajowe na Białołęce oraz linię tramwajową łączącą rondo Unii Europejskiej z metro Wilanowska – Dworcem Południowym. Przy alei Wilanowskiej powstanie nowoczesny węzeł komunikacyjny, ułatwiający pasażerom przesiadki między metrem, tramwajami, autobusami miejskimi, podmiejskimi i dalekobieżnymi.

Zbudujemy linię tramwajową Wilanów – Mokotów – Ochota, nową linię wzdłuż ulicy Kasprzaka oraz nowe linie tramwajowe na Odolanach. Rozpoczniemy przygotowania do budowy nowego połączenia tramwajowego Bielany, Bemowa, Żoliborza Południowego i Śródmieścia Północnego (wzdłuż ulicy Powązkowskiej oraz ulicy S. Maczka) oraz linii tramwajowych na Zielony Ursynów (wzdłuż ulicy Puławskiej) i połączenia tramwajowego stacja Wilanowska – Wilanów (wzdłuż ulicy Wilanowskiej).

Uruchomimy dwie nowe linie Szybkiej Kolei Miejskiej: kierunek Piaseczno (wydłużenie drogi S9 – w 2021

roku) oraz w kierunku na Ożarów Mazowiecki. Na już istniejących trasach SKM zbudujemy dodatkowe przystanki powiązane z II linią metra i innymi środkami transportu publicznego: Warszawa Szwedzka, Warszawa Wiatraczna (Grochów), Warszawa Koło (ulica Obozowa), Warszawa Powązki, Warszawa Ulrychów, Warszawa Jelonki (ulica Połczyńska).

Wyznamy nowe buspasy. Po uruchomieniu SKM z Piaseczna buspas zostanie wytyczony także na ulicy Puławskiej.

Nowy tabor, tańsze bilety

Dokończymy wymianę taboru. Szybka Kolej Miejska zakupi co najmniej **20 nowych składów**. Tramwaje Warszawskie zakupią ponad **200 tramwajów niskopodłogowych**. Metro zakupi **30 nowych pociągów**, tak by w ciągu kilku lat wycofać cały tabor rosyjskiej produkcji.

Flotę autobusów miejskich zwiększymy o ponad 300 pojazdów. Od 2019 roku jednostki miejskie nie będą kupowały taboru napędzanego silnikami Diesla. Zamiast nich – pojazdy gazowe i elektryczne, zeroemisyjne.

Warszawska młodzież ucząca się w szkole średniej będzie korzystała z komunikacji miejskiej za darmo.

Dostosujemy Bilet Seniora (50 zł za rok) do nowego wieku emerytalnego kobiet (60. rok życia).

Rozwiniemy system dynamicznej informacji dla pasażerów autobusów – podobny do tego, który już dziś działa na wielu przystankach tramwajowych.

Problemy komunikacyjne Warszawy możemy rozwiązać tylko we współpracy z sąsiadującymi gminami i ich mieszkańcami. Dlatego proponujemy im atrakcyjne plany taryfowe, rozwijając jednocześnie nie tylko SKM i linie podmiejskie, ale także sieć linii dowozowych „L” (w sumie 27 nowych połączeń). Zbudujemy 8 tysięcy miejsc na nowych parkingach P+R przy węzłach prze-

siadkowych z przystankami metra, tramwajów i SKM na obrzeżach Warszawy. Część nowych parkingów zbudujemy w partnerstwie publiczno-prywatnym, zmniejszając koszt dla miasta. Zmienimy zasady funkcjonowania parkingów P+R, tak by parkować mogli na nich okoliczni mieszkańcy.

Płynny ruch samochodowy, bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów

Nie zapomnimy o kierowcach. Samochody są i będą ważnym elementem komunikacyjnego krwioobiegu miasta. Warszawa ułatwi życie także tym swoim mieszkańcom, którzy chcą bądź muszą na co dzień korzystać z aut.

Dokończymy budowę obwodnicy śródmiejskiej na odcinku od ronda Wiatraczna do ronda Żaba.

Zniesiemy opłatę za abonament parkingowy na pierwszy samochód w rodzinie dla mieszkańców Warszawy – osób płacących w Warszawie podatki.

Zbudujemy bezkolizyjne skrzyżowania w ciągu Dolinki Służewieckiej, ułatwiając kierowcom przejazdy do i z Mokotowa, Ursynowa oraz Wilanowa.

Zbudujemy ulicę Nowotrocką, łączącą ulicę Św. Wincenciego i ulicę Radzymińską.

Poprawimy połączenia drogowe w Rembertowie i Wesołej: w osi ul. Marsa i al. gen. Chruściela powstanie tunel pod linią kolejową, bezkolizyjne skrzyżowania powstaną też przy skrzyżowaniu ulicy Chełmżyńskiej i ulicy Strażackiej oraz w ciągu ulicy 1. Praskiego Pułku Wojska Polskiego.

Na remonty warszawskich dróg będziemy wydawać co najmniej 250 milionów złotych rocznie.

Do 2023 roku utwardzimy wszystkie ulice i drogi gruntowe w granicach miasta. Będziemy na ten cel przeznaczać 35 milionów złotych rocznie.

Poprawimy infrastrukturę dla pieszych, zwłaszcza w centrum miasta. Transformację przejdą ulice Jasna,

Szpitalna, Zgoda i Bracka. W Śródmieściu powstaną ulice o spowolnionym ruchu, gdzie piesi koegzystują z samochodami i rowerami.

Zbudujemy więcej parkingów podziemnych. Te inwestycje zostaną zrealizowane przez powołaną do tego celu spółkę miejską. Uzyskaną dzięki parkingom podziemnym przestrzeń uliczną oddamy zieleni i małej architekturze miejskiej. Taką metamorfozę przejdą między innymi place Konstytucji, Bankowy i Teatralny.

Stworzymy aplikację na telefony – system naprowadzania na wolne miejsca parkingowe, obejmującą centrum miasta oraz parkingi P+R.

Jesteśmy przekonani, że w Warszawie pilnie trzeba dokończyć most Południowy i zbudować kładkę dla pieszych łączącą Stare Miasto i Pragę. Most łączący Bródno z Żoliborzem powinien być planowany jako przeprawa tramwajowa i rowerowo-pieszka.

W ciągu pięciu lat rozbudujemy sieć tras rowerowych

w Warszawie. Priorytetem będzie budowa fragmentów ścieżek rowerowych łączących istniejące trasy w jedną, spójną sieć, zwłaszcza w centrum miasta. Docelowo Warszawa powinna mieć 800 km dróg rowerowych, czyli dwa razy tyle, ile ma Kopenhaga. Zwiększymy liczbę parkingów rowerowych. Zbudujemy most pieszo-rowerowy łączący ulicę Karową z ulicą Okrzei, rozpoczniemy przygotowania do budowy podobnej przeprawy na wysokości ulicy Bolesć i ulicy Ratuszowej. Przy moście Poniatowskiego zbudujemy kładkę dla rowerzystów. Będziemy rozwijać system Veturilo, tworząc nowe stacje. Wprowadzimy system dotacji dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych na budowę miejsc do przetrzymywania rowerów mieszkańców osiedli.

STOLICA EDUKACJI

Przez ostatnie lata Warszawa przeznaczająca na wydatki oświatowe średnio 20 procent całego swojego budżetu. Do każdej złotówki z subwencji oświatowej od państwa dokładaliśmy co najmniej złotówkę z miejskiego budżetu. Żadne polskie miasto nie inwestuje porównywalnych kwot (ani ogółem, ani jednostkowo) w edukację. **Dziś możemy być dumni z najlepszych w Polsce wyników edukacyjnych i wysokich miejsc warszawskich szkół w rankingach międzynarodowych.**

Stawiamy sobie ambitny cel. Ograniczymy skutki „deformy” edukacji rządu PiS i podniesiemy jakość nauczania. **W warszawskich szkołach wdrożymy innowacyjne pomysły, a warszawscy nauczyciele będą zarabiać więcej. W pierwszej kolejności zadbamy o młodych nauczycieli: nauczycielom-stażystom chcemy dać dodatkowe 250 złotych do pensji,**

nauczycielom kontraktowym – 350 złotych. Dobra przyszłość naszych dzieci to najważniejsza inwestycja.

Nasz plan edukacyjny dla Warszawy ma za zadanie wspierać rodziców i dzieci od najmłodszych lat życia aż do momentu, w którym uczniowie będą gotowi rozpocząć studia lub wejść na rynek pracy.

Więcej nowych szkół

Warszawa będzie budować nowe szkoły tam, gdzie dziś ich brakuje: między innymi na Białołęce, Żoliborzu, Ursynowie i na Bemowie. **W ciągu najbliższych czterech lat powstanie kolejnych 25 przedszkoli i 18 szkół podstawowych.** Dzięki zaproponowanym przez nas rozwiązaniom wprowadzenie nowego systemu edukacyjnego (powrót do ośmioklasowej szkoły podstawowej) nastąpi bez uszczerbku dla jakości nauczania i komfortu uczniów.

Będziemy kontynuować program modernizacji istniejących szkół, obejmujący odnowę wyposażenia pracowni tematycznych. We wszystkich warszawskich szkołach powinno być dostępne wi-fi. **Do końca 2019 roku wszystkim warszawskim szkołom zapewnimy światłowodowe połączenia do internetu,** co zagwarantuje szybkość i dużą przepustowość.

Nasze szkoły będą przyjazne dla dzieci niepełnosprawnych i z każdym rokiem będą mogły przyjmować więcej uczniów, którzy przezwyciężają różnego rodzaju deficyty: ruchu, wzroku, słuchu. Rodzice otrzymają wsparcie specjalistów w dobrze wyposażonych placówkach, jak najbliżej miejsca zamieszkania. Zmiany w systemie edukacji rządu PiS uderzają w najśłabszych. Miasto będzie dopłacać do rehabilitacji, wynagrodzenia nauczycieli wspomagających i terapeutów, aby nie dopuścić do wypychania dzieci z niepełnosprawnościami ze szkoły.

Zajęcia pozalekcyjne

Rozszerzymy ofertę edukacyjną w zakresie przedmiotów przyrodniczych, których rola w nowej podstawie programowej została osłabiona.

Zbudujemy nowy system kształcenia dwujęzycznego – chcemy, by nauka języków zaczynała się już w przedszkolach.

Miasto zainwestuje też w przygotowanie wysokiej jakości oferty edukacji obywatelskiej i samorządowej.

Chcemy, żeby wszystkie warszawskie dzieci korzystały z wartościowych zajęć pozalekcyjnych, finansowanych przez miasto: np. z dodatkowych godzin języka obcego, matematyki, plastyki czy dodatkowych zajęć sportowych. Każdego miesiąca miasto przeznaczy na ten cel 100 złotych na każdego ucznia. O zakresie i tematyce zajęć pozalekcyjnych będą decydować szkoły w porozumieniu z rodzicami. Organizacja zajęć pozalekcyjnych w szkole zagwarantuje, że rodzice nie będą musieli wozić

swoich dzieci po całym mieście. Tylko w uzasadnionych przypadkach – np. w przeciążonych szkołach – część zajęć mogłaby być organizowana w innych, dostosowanych do tego lokalizacjach (np. w lokalnych domach kultury). Zajęcia prowadziliby nauczyciele z danej szkoły – co wiązałoby się z dodatkowym wynagrodzeniem – oraz lektorzy i instruktorzy zewnętrzeni.

Lepsze świetlice, korzystanie z kultury, współpraca z uniwersytetami

Chcemy lepiej zorganizować czas, który dzieci spędzają w świetlicy. Potrzebujemy większej opieki nauczycieli i wychowawców (wiążącej się z wyższym wynagrodzeniem!). Świetlica może być miejscem, w którym dzieci będą się bawić, ale też odrabiać zadania domowe pod opieką nauczycieli. **Warszawskie świetlice powinny być czynne do godziny 18.00.**

Miasto dofinansuje szkołom wyjścia do teatrów, kin, galerii – co najmniej raz na semestr dla każdej klasy.

Na ten konkretny cel przeznaczymy 100 złotych na każdego ucznia rocznie.

Zwiększymy współpracę warszawskich liceów i techników z czołowymi warszawskimi uczelniami wyższymi. Jednym z pomysłów na taką współpracę byłoby przeznaczenie dodatkowych pieniędzy na wykłady nauczycieli akademickich w szkołach średnich i na uczelniach.

Uczniowie przygotowani do rynku pracy

Warszawa zainwestuje w sieć kilkunastu FabLabów – warsztatów poznawczych dla uczniów, wyposażonych w nowoczesny sprzęt (drukarki 3D, skanery), podobny do tego, którego używa się w różnych sektorach gospodarki. FabLaby będą miejscem, gdzie nastoletni uczniowie poznają różne technologie przez zabawę – dzięki czemu odkryją to, co najbardziej ich interesuje.

Miasto pomoże szkołom zawodowym w nawiązywaniu współpracy z firmami – rynkowymi liderami. Warszawskie technika i szkoły zawodowe uzyskają więcej patronatów, uczniowie poznają praktykę zawodu, najnowsze technologie i trendy bezpośrednio u źródła. Taka współpraca będzie korzystna dla obu stron: firmy w ten sposób przygotowują potencjalnych pracowników, a uczniowie przekonają się, że warto zainwestować w swój rozwój.

Zorganizujemy indywidualne doradztwo dla nastolatków, aby pomóc im stopniowo przygotowywać się do wyboru dalszej drogi kształcenia lub wyboru zawodu. Doradztwo powinno zaczynać się na poziomie 7 i 8 klasy. 17- i 18-latkowie powinni być już świadomi tego, jak bardzo zmienny jest rynek pracy, i mieć szansę jak najlepiej przygotować się – także poprzez wybór właściwej dalszej drogi kształcenia – do odpowiedniego wyboru kariery zawodowej.

Rozbudujemy Centrum Nauki Kopernik, tak by rozszerzyć jego innowacyjną ofertę edukacyjną dla dzieci, młodzieży i nauczycieli.

Lepsze warunki pracy dla nauczycieli

Będziemy konsekwentnie podwyższać pensje nauczycieli. Na edukacji nie wolno oszczędzać. W pierwszym rządzie musimy poprawić sytuację młodych nauczycieli. Proponujemy, żeby od 2019 roku nauczyciele kontraktowi dostawali 350 złotych dodatku od miasta, a nauczyciele stażyści – 250 złotych.

Innowacyjne szkoły to nauczyciele przekazujący wiedzę z pasją, znający najnowsze trendy naukowe. Zaproponujemy stypendia naukowe dla wybitnych nauczycieli, mających wysokie osiągnięcia w pracy z uczniami.

Miasto pokryje też koszty dodatkowych szkoleń dla nauczycieli. Ponadto pomożemy tym nauczycielom,

którzy w związku ze zmianami podstawy programowej nauczanych przedmiotów staną przed koniecznością przekwalifikowania się.

Szkoła, która pomaga

Stworzymy kolejne programy dla zdolnych uczniów oraz programy wsparcia edukacyjnego dla uczniów znajdujących się w trudniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Ważną częścią naszego pakietu dla uczniów i ich rodziców są działania, które zmniejszają obciążenia finansowe rodzin pośrednio związane z edukacją. Będziemy rozwijać bezpłatną ofertę opiekuńczo-programową podczas wakacji i ferii.

W każdej szkole wprowadzimy programy prozdrowotne, opiekę pedagoga i psychologa, zapewnimy dzieciom w wieku przedszkolnym i szkolnym **profilaktykę dentystyczną** (program „Sprawdź zęby po wakacjach”) oraz fluoryzację.

WARSZAWA DLA SENIORÓW

Prawie co piąty mieszkaniec Warszawy ma ponad 60 lat. Z każdym rokiem znaczenie seniorów w życiu naszego miasta będzie rosło. Musimy zagwarantować im dobre warunki życia i zapewnić, że miasto skorzysta z ich doświadczenia i wiedzy.

Oczekiwania seniorów są różne. Jedni angażują się w działalność społeczną, są uczestnikami, a często nawet organizatorami działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku, aktywnymi członkami Rady Seniorów. Inni stawiają na sport, aktywność fizyczną. Jeszcze inni chcą korzystać z oferty kulturalnej.

Na wszystkie te potrzeby musimy odpowiedzieć. Jedno oczekiwanie jest wspólne dla całej społeczności seniorów: musimy zagwarantować, żeby starsi mieszkańcy Warszawy mieli lepszą pomoc i opiekę medyczną. Jesteśmy to winni naszym rodzicom i dziadkom. Wsparcie musi obejmować nie tylko osoby starsze, ale także ich rodziny, które często nie radzą sobie z brzemieniem opieki.

Lepsza opieka zdrowotna dla seniorów

Od pierwszego dnia nowej kadencji rozpoczniemy przygotowania do stworzenia **Stołecznego Centrum Geriatrii**. Do czasu jego ukończenia miasto dofinansuje dodatkowe dyżury geriatrów w miejskich przychodniach i szpitalach.

Warszawa zorganizuje i sfinansuje **rozwój poradni geriatrycznych**. W miejskich szpitalach i przychodniach wprowadzimy standardy opieki opracowane przez miejski zespół do spraw gerontologii.

Zadbamy o dostęp, jakość i odpowiednie sprofilowanie usług medycznych skierowanych do osób starszych.

Wprowadzimy programy profilaktyczne skierowane do osób starszych: bilans 70- i 80-latka. Dzięki nim każda osoba we wskazanym wieku będzie mogła skorzystać ze sfinansowanych przez miasto, kompleksowych badań diagnostycznych, bez kolejek i długich terminów oczekiwania.

W placówkach służby zdrowia podlegających miastu wprowadzimy standardy opieki dla starszych pacjentów, włączając w to opiekę długoterminową, świadczoną na miejscu lub w domu.

Zwiększymy liczbę pracowników długoterminowej opieki domowej, pielęgnacyjnej i rehabilitacyjnej – zarówno do-
raźnej, jak i geriatrycznej. Do systemu wsparcia włączymy sprawdzone organizacje pozarządowe – miasto może przekazać im część zadań do wykonania, zachowując kontrolę nad jakością pracy.

Opieka długoterminowa i telemedycyna

Zwiększymy liczbę miejsc opieki długoterminowej dla osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych, które nie mogą mieszkać samodzielnie i wymagają ciągłej opieki. Miasto razem ze swoją spółką – Stołecznym Centrum Opiekuńczo-Lecznicznym – wyremontuje i rozbuduje ośrodek długoterminowej opieki im. Sue

Ryder przy ulicy Mehoffera w Warszawie (dwa kolejne pawilony dla 200 pacjentów).

Rozwiniemy pilotażowy projekt „teleopieki” – XXI-wiecznej technologii pozwalającej monitorować stan zdrowia pacjentów na odległość. Osobom starszym, niemogącym wychodzić z domu, prześlemy specjalne wodoodporne opaski z przyciskiem SOS. Urządzenia te będą samodzielnie odnotowywać niebezpieczne zdarzenie (np. upadek) i automatycznie uruchamiać alarm. Równoległe przygotujemy program przekazywania seniorom specjalnych tabletek z przyciskiem SOS, z funkcją monitorowania ciśnienia krwi i tętna, przypominające o zażyciu leków.

Warszawa dofinansuje wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego i zakup aparatów słuchowych dla seniorów.

Bezpieczni seniorzy

Poprawę bezpieczeństwa zaczniemy od rzeczy najprostszych. Przeprowadzimy dokładny audyt przejść dla pieszych, który zweryfikuje, czy zielone światło dla pieszych pali się wystarczająco długo. Poprawimy oznakowanie i oświetlenie newralgicznych punktów.

W miejscach, w których seniorzy często przebywają – na przykład w parkach, na głównych ulicach łączących osiedla ze sklepami – zamontujemy dodatkowe ławki, by osoby starsze mogły wygodnie odpocząć.

Na przystankach zmienimy sposób prezentowania informacji: rozkłady jazdy będą czytelniejsze dla osób gorzej widzących (litery i cyfry odpowiedniej wielkości itp.), a specjalna aplikacja na telefon komórkowy bezpiecznie poprowadzi osoby niewidome korzystające z miejskiej komunikacji. Poprawimy też informację w pojazdach, wprowadzając między innymi informacje głosowe, docelowo we wszystkich autobusach i tramwajach.

W ścisłej współpracy z komendantem miejskim Policji wdrożymy w Warszawie nowe programy prewencji, skoncentrowane na bezpieczeństwie osób starszych.

Wzmocnimy biuro miejskiego rzecznika konsumentów, tak by mogło skuteczniej chronić prawa konsumenckie seniorów, ostrzegać ich przed pojawiającymi się próbami wyłudzeń, nieuczciwymi reklamami i nieetycznymi sprzedawcami, nadużywającymi życzliwości osób starszych.

Aktywni seniorzy

Stworzymy specjalny program „Wolontariat Seniora”, adresowany do tych osób, które chcą się dzielić swoim doświadczeniem w różnych obszarach życia. Z pomocą miasta seniorzy będą mogli być przewodnikami, uczestniczyć w projektach edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, opiekować się miejscami pamięci i zabytkami. W ten sposób wzmocnimy więzi międzypokoleniowe, szczególnie cenne w dzisiejszych czasach.

Rozwiniemy już działające programy: „Dni Seniora” i „Kultura bez barier”. Zagwarantujemy wszystkim osobom starszym – także tym, które zmagają się z niepełnosprawnością, wadami słuchu i wzroku – dostęp do bogatej oferty kulturalnej.

Warszawa zadba o Uniwersytety Trzeciego Wieku. **Zwiększymy wsparcie miejskie dla UTW**, będziemy namawiać warszawskie uczelnie wyższe – na przykład szkoły artystyczne – by nawiązały stałą współpracę z UTW.

Miejscami, gdzie będziemy rozwijać kontakty międzypokoleniowe, staną się miejskie biblioteki.

Chcemy zapobiegać odchodzeniu z rynku pracy osób 60+. Nie stać nas na marnotrawienie ich wiedzy zawodowej. Uruchomimy działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości seniorów, między innymi wprowadzimy senioralne inkubatory przedsiębiorczości i start-upy, a także poradnictwo zawodowe na każdym etapie życia. Zaoferujemy pomoc w powrocie na rynek pracy starszym

osobom bezrobotnym. Pomożemy też znaleźć pracę tym osobom, które ze względów zdrowotnych, rodzinnych lub bycia opiekunem osoby niesamodzielnej nie mogły wcześniej podjąć pracy zawodowej.

Warszawscy seniorzy chcą być dobrze przygotowani do postępującej rewolucji technologicznej. Zwiększymy budżet programu „E-senior”, w ramach którego osoby starsze uczą się korzystać z najnowszych technologii.

Dofinansujemy już istniejące i będziemy tworzyć kolejne Kluby Seniora w całej Warszawie, tak by działały one na każdym osiedlu.

Ogólnodostępne, miejskie siłownie „pod chmurką” się sprawdziły. Rozbudujemy ich sieć i ulepszymy te już istniejące.

Rozbudujemy sieć placówek dziennego i całodobowego pobytu seniora. W dziennym domu pobytu osoby starsze (70+) będą mogły spędzić co najmniej 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku. W takich domach seniorzy

otrzymają do dyspozycji miejsce wspólnych spotkań, ćwiczeń i relaksu (z małą biblioteką, sprzętem RTV oraz komputerem z dostępem do Internetu). W domach dziennego pobytu zapewnimy śniadanie i ciepły posiłek.

Doprowadzimy do jak najszybszego otwarcia dziennego domu wsparcia dla powstańców warszawskich (przy ulicy Hrubieszowskiej).

Więcej pomocy dla seniorów

Stworzymy centrum usług społecznych, które będzie w sposób całościowy integrowało i monitorowało wsparcie dla seniorów oraz odpowiadało za wdrożenie nowych programów. Pod jednym adresem osoby starsze i ich rodziny otrzymają informacje o przeznaczonych dla nich usługach i wsparciu. Centrum będzie koordynowało dostępność i ofertę placówek w każdej dzielnicy. Zadaniem centrum będzie także nadzór i kontrola nad usługami opiekuńczymi, aktualizowanie potrzeb,

planowanie i profilowanie konkursów dla organizacji pozarządowych.

Pracownicy centrum pomogą seniorom wypełnić niezbędne dokumenty, przekażą bezpłatne bilety na wydarzenia kulturalne i zamówią bezpłatną pomoc domową („złota rączka”). Centrum będzie też zarządzać darmowym transportem dla seniorów – włączając w to przejazdy taksówką, w sytuacji gdy senior musi na przykład pojechać na umówioną wcześniej wizytę do lekarza.

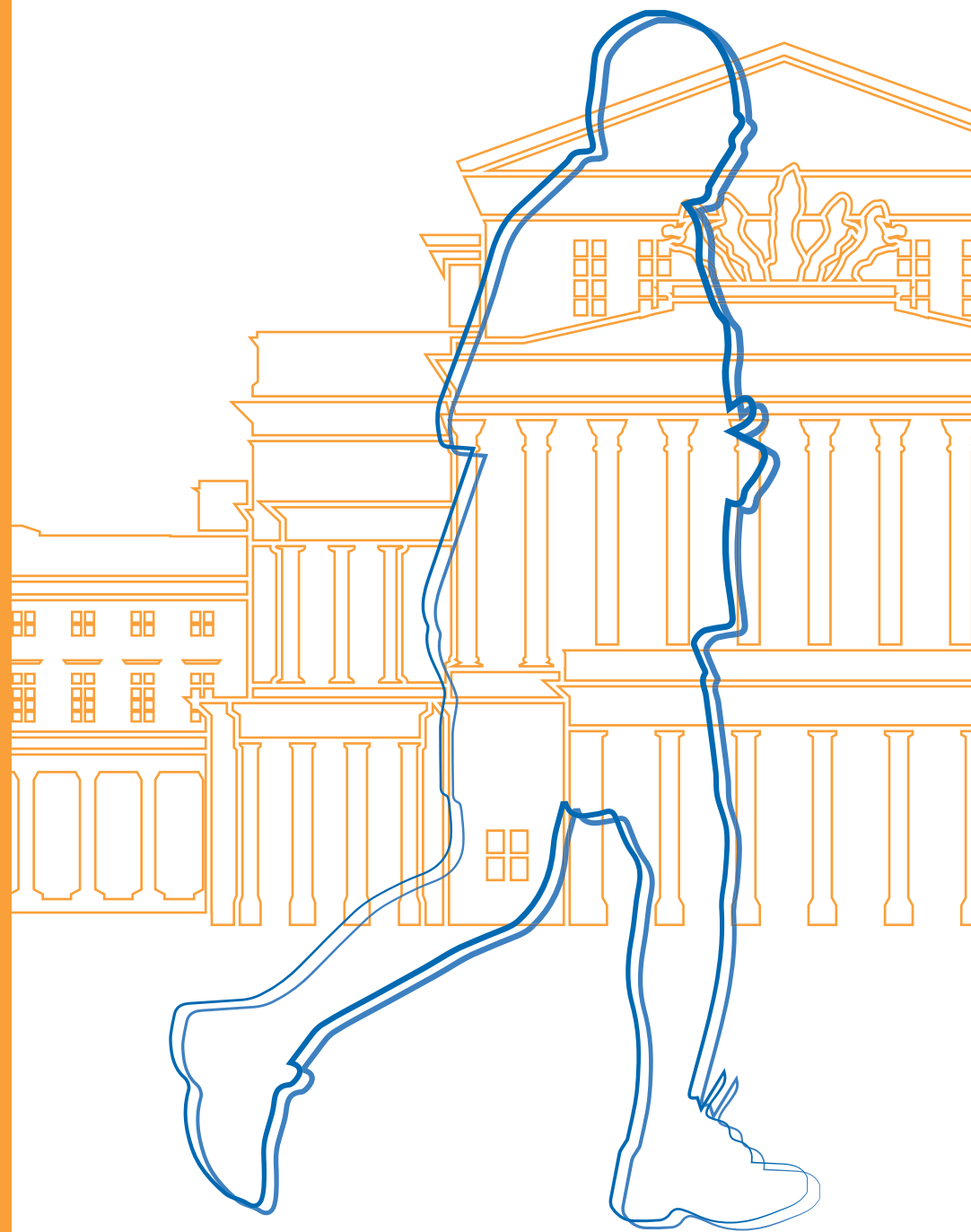
Wdrożymy nowy system lokalnej pomocy sąsiedzkiej, we współpracy ze spółdzielniami mieszkaniowymi, zakładami gospodarowania nieruchomościami, wspólnotami, domami seniora, szkołami. Zbudujemy sieć wolontariuszy, którzy będą odwiedzać osoby starsze, zwłaszcza samotne, w ich domach. Wolontariusze będą monitorować ich stan zdrowia, organizować transport do lekarza (korzystając z możliwości centrum), robić drobne zakupy i pomagać w załatwianiu spraw urzędowych.

Warszawa wprowadzi zupełnie nową, zinstytucjonalizowaną formę pomocy dla rodzin seniorów wymagających stałej opieki: **urlopy wytchnieniowe**. Raz na rok miasto sfinansuje kilkudniową całodobową, profesjonalną opiekę dla osób niesamodzielnych, by ich opiekunowie (np. dzieci) mogli wziąć urlop, odpocząć i podreperować zdrowie. W pierwszym roku zarezerwujemy na ten cel co najmniej 2 miliony złotych, co zapewni pełną tygodniową opiekę dla 1,5 tysiąca osób.

Miasto będzie finansować instalację wind w wielopiętrowych – także zabytkowych – budynkach, tak by pomóc seniorom mieszkającym na wyższych piętrach.

Politykę senioralną będziemy budować w partnerstwie z osobami starszymi i reprezentującymi ich instytucjami: radami seniorów, Uniwersytetami Trzeciego Wieku, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów i innymi. Wzmocnimy rolę Warszawskiej Rady Seniorów i rad seniorów w dzielnicach. Każdego roku samorząd Warszawy opublikuje raport o sytuacji osób starszych.

Będzie on opisywał: ich sytuację materialną, warunki mieszkaniowe, aktywność zawodową i sytuację rodzinną, aktywność społeczną i rekreacyjną. Raporty przeanalizują dostępność i poziom usług socjalnych, równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek oraz realizację miejskiej polityki senioralnej. Raporty staną się podstawą ewentualnych modyfikacji miejskiej polityki na rzecz osób starszych.

WARSZAWA, W KTÓREJ DOBRZE SIĘ MIESZKA

Mieszkanie w godnych warunkach jest prawem każdego obywatela, każdej warszawskiej rodziny! Samorząd powinien starać się zagwarantować, by to prawo było nie tylko teorią, ale także praktyką.

Warszawa ma wciąż za mało przystępnych cenowo mieszkań. Nawet osoby średnio zarabiające stają przed dylematem: wynajmować za bardzo wysokie stawki czy wiązać się na kilkadziesiąt lat kredytami? Osoby o niższych zarobkach są w jeszcze gorszej sytuacji, nie mówiąc już o osobach ubogich.

Samorząd powinien mieć propozycje zarówno dla ludzi młodych, dynamicznych, którzy dopiero rozpoczynają samodzielne życie, jak i dla rodzin dążących do stabilizacji. Musi pomagać osobom w trudnej sytuacji materialnej, niepełnosprawnym, samotnym i starszym.

Miasto będzie monitorować sytuację mieszkańców w trakcie i po działaniach związanych z reprivatyzacją i zadba o ich sytuację mieszkaniową. Żadna osoba nie powinna zostać skrzywdzona w wyniku reprivatyzacji. Domagamy się uchwalenia ustawy reprivatyzacyjnej, która raz na zawsze ureguluje sytuację właścicieli oraz ich spadkobierców i mieszkańców budynków objętych roszczeniami.

Potrzebujemy odważnej i przemyślanej polityki mieszkaniowej, realizowanej od zaraz.

Program budowy mieszkań miejskich

Począwszy od 2020 roku, **w każdym kolejnym roku Warszawa będzie budować 1,5 tysiąca nowych mieszkań na wynajem**. Miejskie mieszkania będą miały niski czynsz – będą o około połowę tańsze niż mieszkania z oferty rynkowej. Program „Warszawskich Tanich Mieszkań na Wynajem” zostanie zaadresowany do wszystkich warszawiaków, którzy nie są właścicielami innego mieszkania.

Docelowo, w perspektywie do 2030 roku, **Warszawa będzie miała 100 tysięcy miejskich mieszkań we własnym zasobie**. Tak duża pula pozwoli trwale obniżyć ceny najmu na całym warszawskim rynku mieszkaniowym.

Pod budowę miejskich mieszkań na tani wynajem przeznaczymy atrakcyjne, znakomicie skomunikowane działki. Jedną z pierwszych inwestycji zostanie zrealizowana na terenie po obecnej zajezdni autobusowej „Stalowa” na Pradze-Północ – dosłownie kilkaset metrów od nowej stacji metra i nowego przystanku Szybkiej Kolei Miejskiej/Kolei Mazowieckich. Tylko w tej jednej lokalizacji Warszawa zbuduje ponad tysiąc mieszkań wraz z infrastrukturą społeczną: lokalami na sklepy, przedszkolami itp. Podobne osiedla, z kolejnymi tysiącami mieszkań, powstaną w innych lokalizacjach: na Woli, Pradze i Białołęce.

Równoległe do budowy nowych mieszkań będziemy remontować pustostany i zniszczone budynki, remontować mieszkania komunalne i podnosić ich standard.

W każdym kolejnym roku Warszawa wyda na ten cel nie mniej niż 150 milionów złotych. To powiększy miejski zasób mieszkaniowy o kolejne setki lokali. W sumie do 2023 roku chcemy zapewnić dobre mieszkania dla kolejnych 10 tysięcy warszawskich rodzin.

Wszystkie nowo budowane i remontowane mieszkania w zasobie komunalnym będą zgodne z miejskim Zrównoważonym Standardem Mieszkaniowym. Jego główne założenia to: zmniejszenie zużycia energii i wody w budynkach, a także poprawa komfortu życia, szczególnie dla dzieci, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Na Woli rozpoczniemy budowę pilotażowego projektu Warszawskiej Dzielnicy Społecznej: modelowego osiedla dla wszystkich pokoleń, w którym pokażemy najnowsze rozwiązania urbanistyczne, łączące wygodę mieszkańców z funkcjonalnością w przestrzeni miejskiej.

Każdej osobie lub rodzinie, która czeka na mieszkanie komunalne dłużej niż sześć miesięcy, miasto powinno

dopłacić do wynajmu mieszkania na rynku, do czasu uzyskania przez nią kluczy do mieszkania miejskiego. To oznacza, że miasto zobowiązuje się rozwiązać problem mieszkaniowy każdego warszawiaka w ciągu pół roku.

Pomoc lokatorom poszkodowanym przez reprivatyzację i zadłużonym

Dopóki nie zostanie uchwalona ustawa reprivatyzacyjna, raz na zawsze przecinająca gordyjski węzeł roszczeń, dopóty Warszawa będzie się zmagać z problemem zwrotu kamienic.

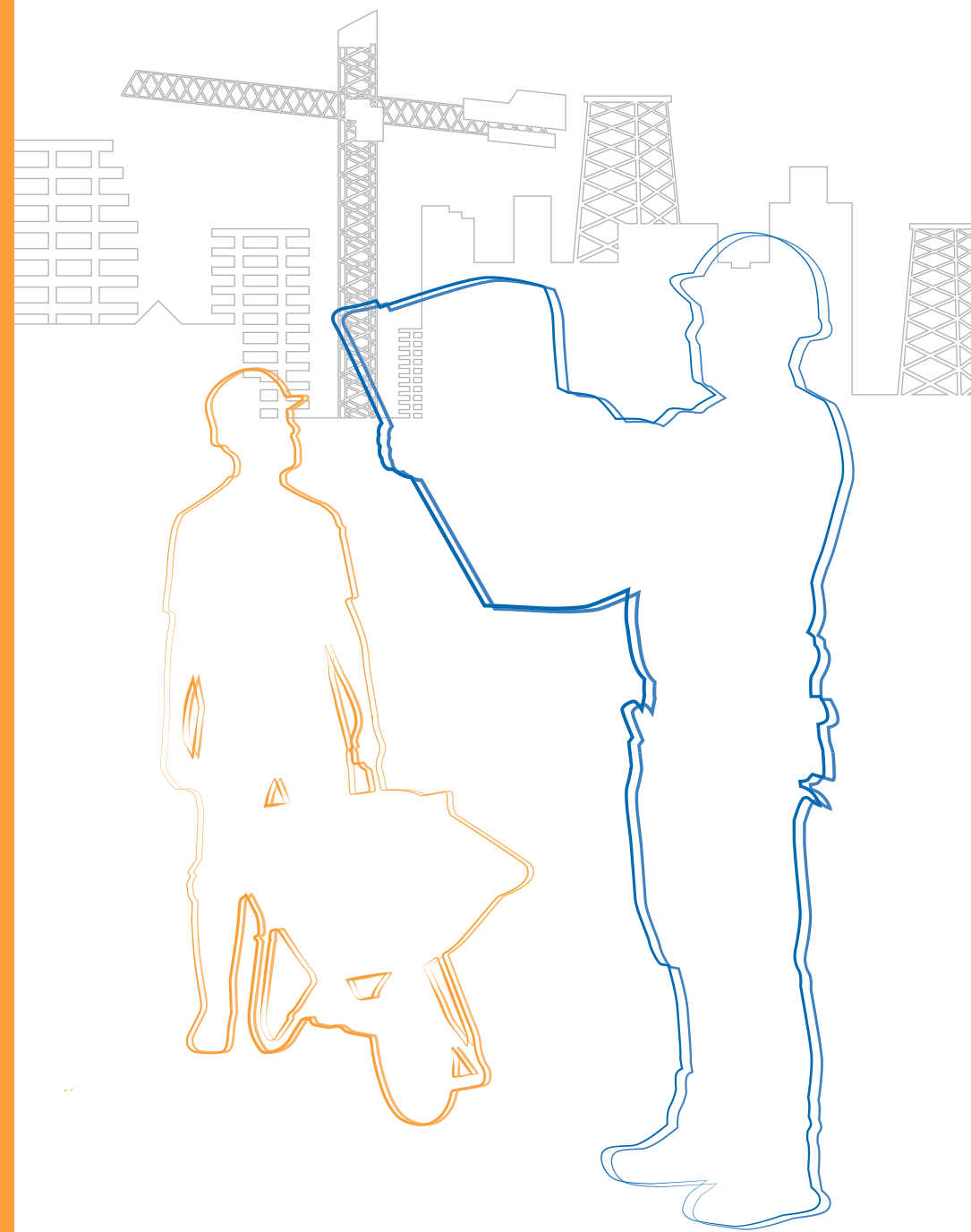
Bez względu na te trudności, na które miasto nie ma wpływu, Warszawa musi zagwarantować, że żaden mieszkaniec nie ucierpi z powodu reprivatyzacji, a wyrządzone warszawiakom zło zostanie naprawione.

Wszyscy lokatorzy zwracanych budynków, którzy nie mają tytułu prawnego do mieszkania (nie są jego wła-

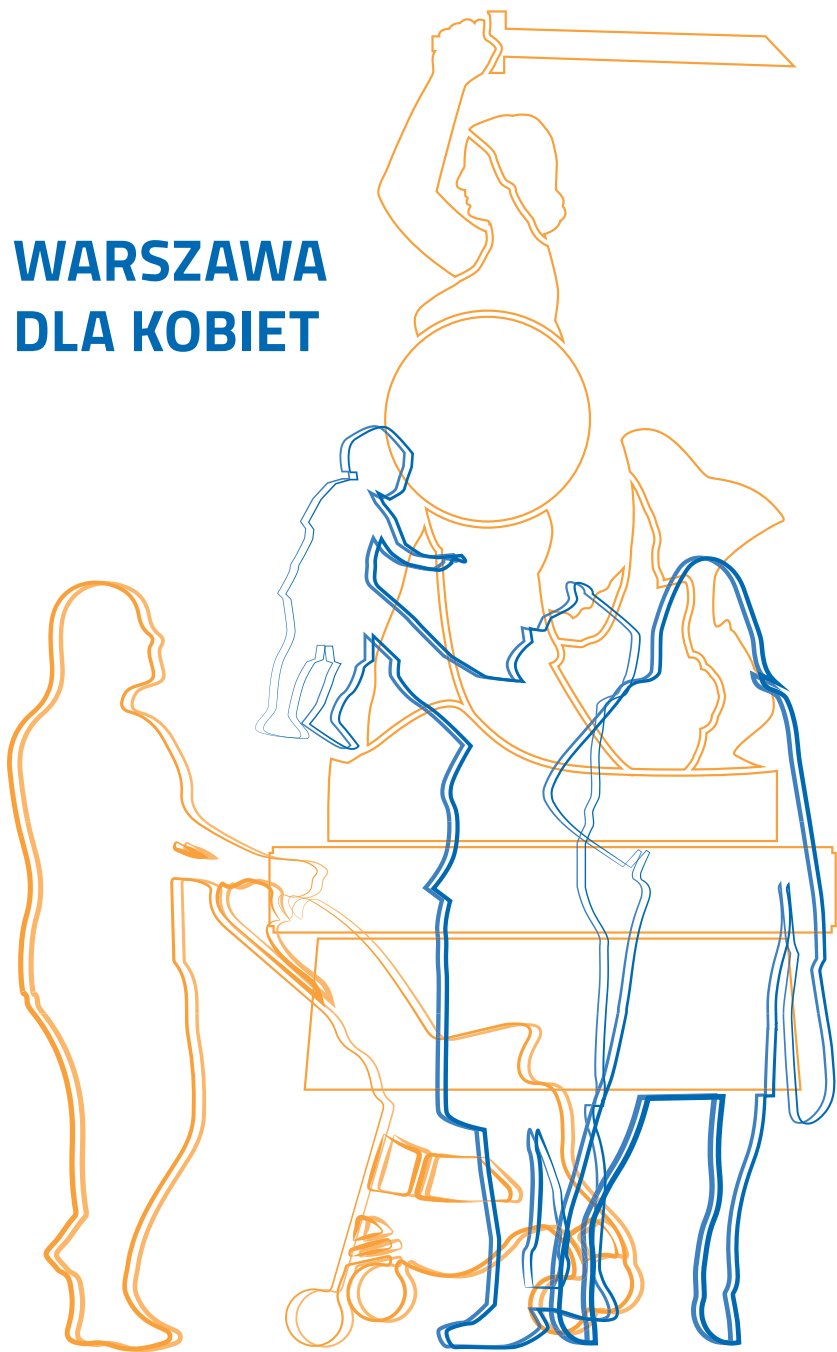

ścicielami), uzyskają lokal z zasobu miejskiego. Natychmiastową pomoc od miasta dostanie każda osoba, każda rodzina, pod warunkiem, że nie dysponuje prawem własności do innego lokalu mieszkalnego.

Osobnym problemem, który trzeba rozwiązać, jest zadłużenie wielu lokatorów mieszkań komunalnych. Wiele osób i rodzin wpadło w spiralę zadłużenia nie ze swojej winy, często są to długi dziedziczone. W imię solidarności społecznej powinniśmy tym rodzinom pomóc. Trzeba wdrożyć nowe, bardziej elastyczne zasady oddłużania lokatorów mieszkań komunalnych świadczeniami niepieniężnymi, aż po – w uzasadnionych przypadkach – umarzanie długów. Miasto powinno wprowadzić łatwiejsze zasady zakwalifikowania do programu oddłużeniowego, a także dłuższy okres spłaty zaległości. Zmniejszy się koszt jednorazowej wpłaty, która jest warunkiem udziału w programie oddłużeniowym.

WARSZAWA DLA KOBIEC

To kobiety biorą na siebie większość obowiązków związanych z wychowaniem dzieci, godząc je z pracą zawodową. Warszawa musi ułatwić im to zadanie, jednocześnie gwarantując równe możliwości rozwoju i kariery, podobnie jak zapewnić, że wszystkie prawa kobiet – w tym dostęp do właściwej opieki medycznej – będą respektowane.

Pomoc w wychowaniu dzieci

Od 2019 roku wszystkie dzieci w Warszawie będą miały zagwarantowaną opiekę żłobkową. Jeżeli dziecko nie znajdzie miejsca w żłobku publicznym (miejskim), miasto zapłaci za opiekę nad dzieckiem w placówce prywatnej. Równocześnie Warszawa będzie kontynuowała program budowy nowych żłobków publicznych – zależnie od potrzeb poszczególnych dzielnic, ale co najmniej dwóch w każdej.

Będziemy rozbudowywali sieć przedszkoli oraz szkół, zwłaszcza w dzielnicach, w których przyrost naturalny jest największy – np. na Bemowie, Białołęce, Wilanowie.

Dzieci w przedszkolach i żłobkach będą miały zapewnioną opiekę do godziny 18.00 bez dodatkowych opłat. Inaczej dyskryminuje się pracujące matki.

Ochrona praw kobiet

Innym obszarem, w którym pilnie potrzebna jest interwencja miasta, jest opieka zdrowotna dla kobiet. Rząd PiS doprowadził do obniżenia standardów okołoporodowych, odebrano prawa do refundacji zabiegów *in vitro* niepłodnym parom (choć na niepłodność cierpi w Polsce już około 10–15 procent par!). Kobietom odebrano dostęp do antykoncepcji awaryjnej, skutecznie utrudniono im też dostęp do możliwości legalnego przerwania ciąży w trzech przewidzianych prawem sytuacjach.

Nie zgadzamy się na łamanie praw kobiet. Obowiązkiem Warszawy jest oddać obywatelom to, co rząd, działający pod wpływem skrajnej ideologii, im zabrał.

W wybranych i finansowanych przez miasto przychodniach i szpitalach będzie dyżurował ginekolog, który po konsultacji będzie mógł między innymi przepisać potrzebującej kobiecie tabletki antykoncepcji awaryjnej bądź udzielić innej porady.

W stołecznych szkołach podstawowych i średnich **wprowadzimy finansowane przez miasto lekcje edukacji seksualnej**, podczas których młodzież otrzyma dostosowaną do wieku wiedzę. Uczniowie dowiedzą się także, gdzie mogą szukać pomocy, jeżeli padną ofiarą przemocy seksualnej lub jakiegokolwiek innej. Informacje o numerach telefonów i miejscach, w których można otrzymać wsparcie, zostaną umieszczone w każdej warszawskiej szkole.

Rozbudujemy warszawski program refundacji *in vitro*.

Uruchomimy też program profilaktyczny szczepień przeciwko HPV (wirus brodawczaka ludzkiego) dla dziewczynek i chłopców we właściwym wieku.

Jesteśmy przekonani, że obowiązkiem miasta jest też ochrona kobiet przed przemocą i gwarancje równego traktowania.

W każdej dzielnicy stworzymy centra interwencji kryzysowej. Powołamy całodobowy telefon alarmowy dla

kobiet ofiar przemocy. Zbudujemy „łańcuch pomocy” – od interwencji kryzysowej, po pomoc prawną i psychologiczną.

Pracownicy straży miejskiej oraz miejskich instytucji (takich jak szkoły, przedszkola, kluby sportowe, placówki służby zdrowia) przejdą szkolenia w rozpoznawaniu symptomów przemocy domowej. Dowiedzą się, jak właściwie reagować w tego rodzaju sytuacjach. Nawiążemy dialog z komendantem stołecznym Policji, by wspólnie pracować nad większą skutecznością Policji, która bezwzględnie musi być instytucją pierwszego ratunku dla wszystkich kobiet zagrożonych bądź doświadczonych jakąkolwiek formą agresji i przemocy.

We wszystkich stołecznych szkołach i przedszkolach odbędą się szkolenia dla nauczycieli dotyczące rozpoznawania symptomów przemocy domowej i skutecznego reagowania. Zwiększyć trzeba skuteczność działania miejskich ośrodków pomocy społecznej. Należy inwesto-

wać w liczbę ośrodków i pracowników, a także podnieść pensje tym ostatnim.

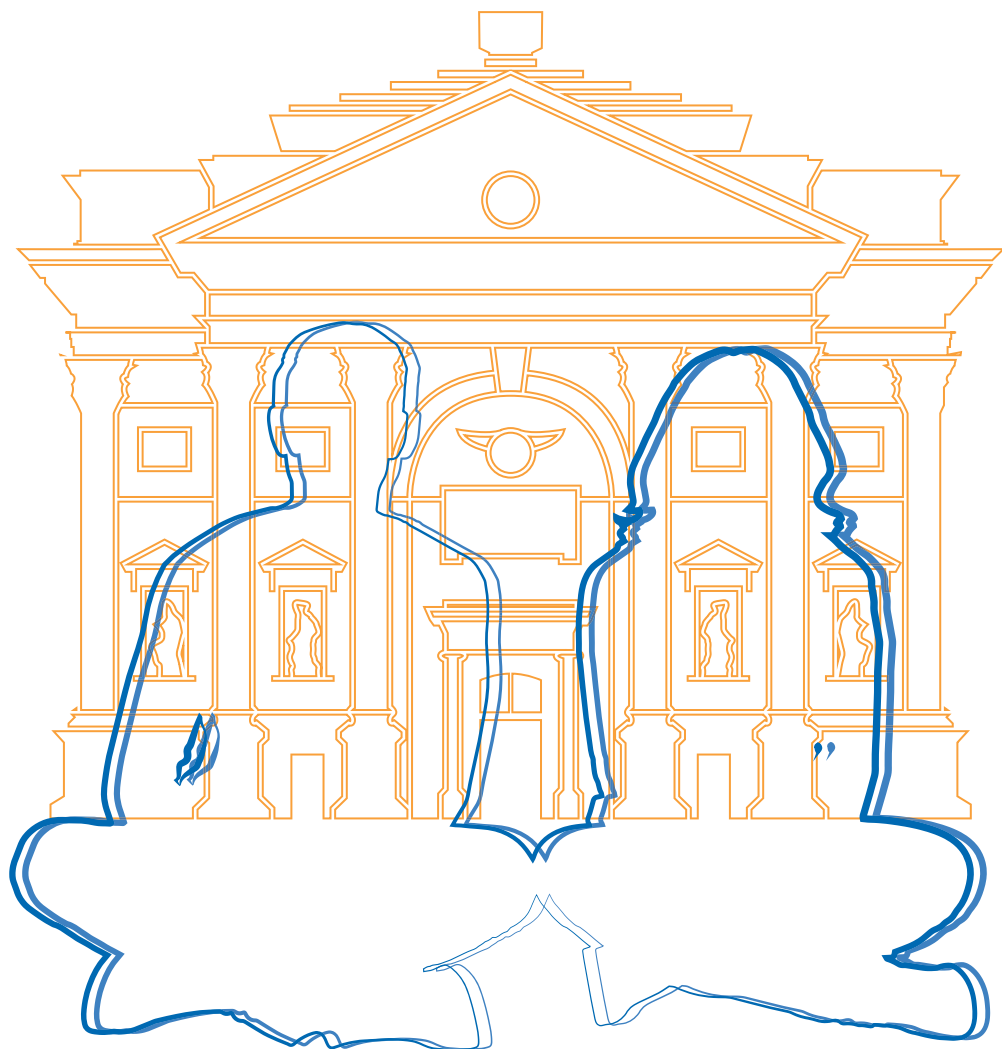
Zadbamy o to, żeby ofiary przemocy domowej nie były zmuszane z powodów lokalowych do mieszkania ze sprawcami. Przygotujemy zasób lokali socjalnych, do których będą przenoszani sprawcy, w wypadku gdy będą mieszkańcami lokali komunalnych, oraz wprowadzimy zasadę pierwszeństwa ofiar przemocy domowej w kolejce do lokali komunalnych.

Będziemy egzekwować przestrzeganie zasady równych płac za równą pracę we wszystkich miejskich instytucjach i podległych miastu spółkach. Będziemy podwyższać płace w sektorach i instytucjach, w których kobiety stanowią większość pracowników.

Powołamy pełnomocniczkę prezydenta Warszawy ds. kobiet i utworzymy Radę Kobiet, zespół doradczy reprezentujący wszystkie środowiska kobiece. Otrzyma ona nie tylko szerokie uprawnienia w ramach administracji

miasta, ale także zostanie dużą samodzielność i polityczny mandat do pracy z Radą Miasta. Chcemy, by hasło „Warszawa dla kobiet” nie tylko łączyło wszystkie instytucje samorządu, ale również stało się stołeczną rzeczywistością.

WARSZAWA DLA MŁODYCH

Warszawa konkuruje o energię i talent młodych ludzi z największymi metropoliami świata.

Dla przyszłości naszego miasta ważne jest, by młodzi warszawiacy tutaj zostawali, tutaj rozpoczynali kariery i własną działalność gospodarczą, tutaj zakładali rodziny.

Uruchomimy nowy program wsparcia: „u-TALENT-owana Warszawa”. Będzie to system zachęt i pomocy skierowany do absolwentów szkół (techników i liceów, studentów, doktorantów). Warszawa ułatwi zakładanie własnych firm: sfinansuje doradztwo zawodowe, porady prawne i doradztwo w zakresie pozyskiwania funduszy europejskich. Uruchomimy miejski konkurs na najciekawsze pomysły dotyczące działalności gospodarczej dla osób do 30. roku życia.

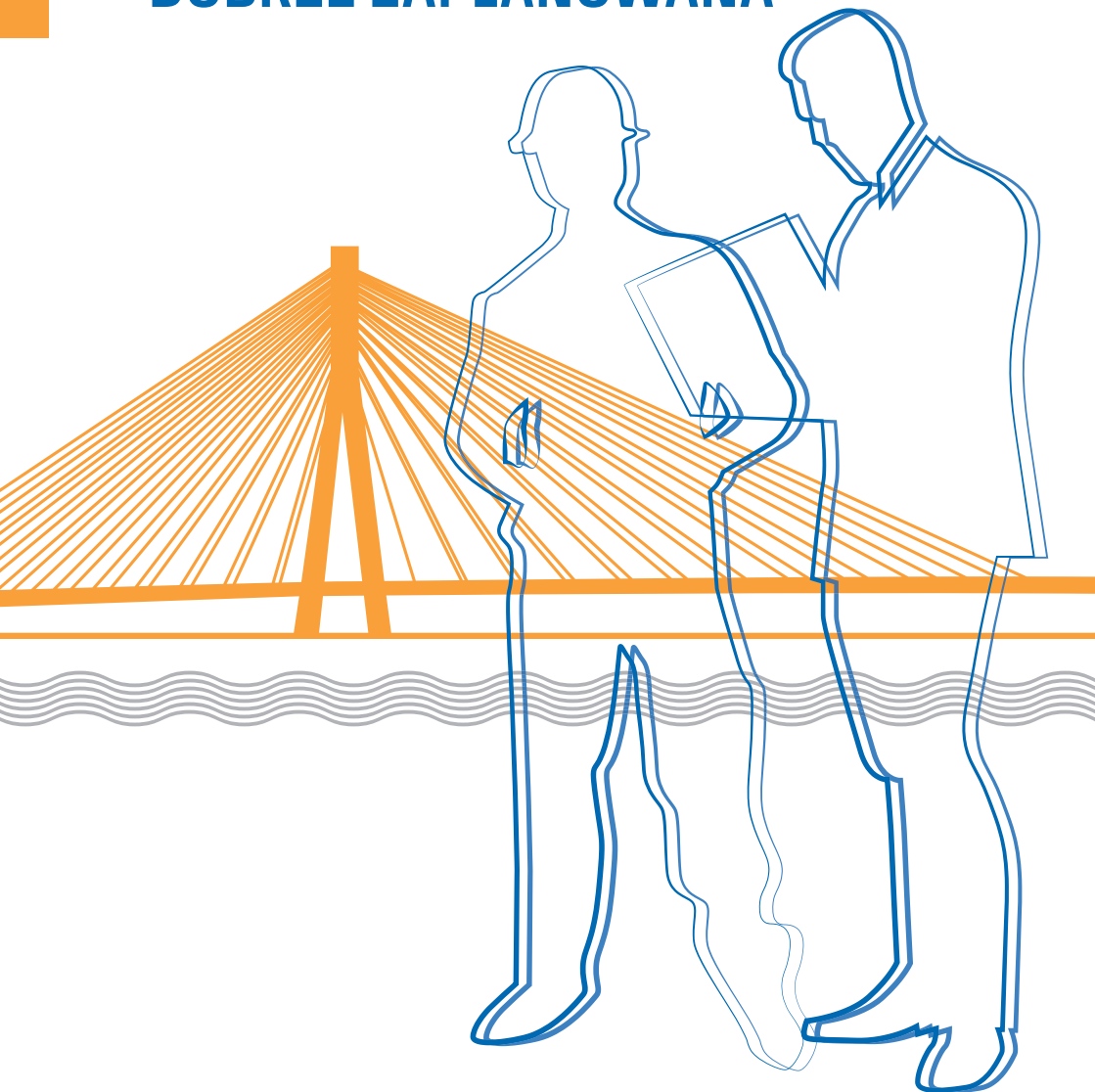
Będziemy wypłacać roczne stypendia dla doktorantów, których temat pracy przyczyni się do rozwoju Warszawy. W 2019 roku 50 stypendiów po 3 000 złotych, to 1 800 000 złotych inwestycji w przyszłość Warszawy.

Uruchomimy nowe programy stażowe w miejskich jednostkach samorządowych, instytucjach, urzędach oraz miejskich spółkach.

Wiemy, że dla młodych najważniejszą rzeczą – i często najtrudniejszą – jest znalezienie miejsca, w którym mogą samodzielnie zamieszkać. Na początku kariery zawodowej trudno jest wziąć wystarczająco wysoki kredyt na kupno mieszkania, a jeśli nawet – jest to bardzo duże obciążenie dla młodych rodzin. Z kolei na rynku wynajmu ceny są dziś bardzo wysokie, a popyt przewyższa podaż. I tu widzimy pole do interwencji miasta: naszą rolą jest pomóc młodym w znalezieniu pierwszego samodzielnego mieszkania. Właśnie dlatego Warszawa będzie budować tanie mieszkania miejskie pod wynajem – co najmniej 1500 rocznie. Dzięki preferencyjnym cenom, dobrej jakości otoczenia

oraz jasnym warunkom najmu stworzymy alternatywę dla młodych osób, ponieważ bardzo nam zależy na tym, by młodzi ludzie, dobrze wykształceni, specjaliści różnych dziedzin chcieli pozostać w Warszawie.

WARSZAWA DOBRZE ZAPLANOWANA

Mieszkańcy Warszawy oczekują dobrej, przyjaznej i estetycznej przestrzeni. Dziś Warszawa może sprawiać wrażenie miasta chaotycznego. 37 procent terenów Warszawy jest pokrytych planami miejscowymi – uważamy, że to zbyt mało. A brak porządku, brak planu oznacza niższą jakość życia i konkretne problemy mieszkańców. Zadaniem samorządu musi być porządkowanie urbanistycznego chaosu.

Strategiczny plan rozwoju Warszawy

Obecnie obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta – strategiczny dokument opisujący, jak będzie się rozwijać Warszawa – jest już przestarzałe. Konieczne jest przygotowanie nowego studium, uwzględniającego nadchodzące zmiany społeczne, transportowe i technologiczne. Będzie ono podstawą do pokrycia planami miejscowymi kolejnych obszarów Warszawy. Nowy dokument strategiczny ostatecznie określi, ile terenów zielonych będzie w Warszawie, gdzie będą mogły stawać wieżowce, a które tereny miasta należy chronić przed zabudową.

Odwrócimy filozofię planowania rozwoju naszego miasta. Przez lata inwestycje w infrastrukturę miejską próbowały nadążyć za niekontrolowanym rozwojem nowych osiedli mieszkaniowych i skupisk biurowców. Słynny „Mordor” – jak warszawiacy nazywają biurową dzielnicę na Służewcu – jest symbolem tej złej filozofii.

Nasze nowe zasady będą inne.

Zabudowa mieszkaniowa i komercyjna ma powstawać tam, gdzie miasto przygotowuje odpowiednią infrastrukturę. Przyszłe inwestycje uwzględnią to, co jest ważne dla życia mieszkańców: infrastrukturę społeczną i tereny rekreacyjne. Miasto musi zagwarantować obywatelom przyjazną, funkcjonalną i estetyczną przestrzeń do życia, pracy i wypoczynku.

Planując rozwój miasta, musimy myśleć ekonomicznie, w optymalny sposób wykorzystywać i rozbudowywać już istniejącą infrastrukturę. **Uruchamianie kolejnych obszarów pod zabudowę będzie następowało etapami.**

Zabudowa niektórych terenów stanie się możliwa dopiero wówczas, gdy liczba mieszkańców Warszawy odpowiednio się zwiększy, na przykład przekroczy 2,2 miliona.

Zmienimy sposób podejmowania decyzji o zabudowie. Dzielnice utracą prawo do wydawania „WZ-etek”. Decyzje o warunkach zabudowy będzie podejmować wzmocnione

kadrowo i kompetencyjnie Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego. W ścisłej konsultacji z mieszkańcami to samo biuro będzie kierować do Rady Miasta wnioski dotyczące lokalizacji inwestycji mieszkaniowych według nowej specustawy (tzw. „lex deweloper”, wprowadzone przez rząd PiS). Zrobimy wszystko, by uratować Warszawę przed chaosem niekontrolowanej zabudowy.

Obywatele współdecydują

Mieszkańcy powinni mieć większy wpływ na kierunki rozwoju Warszawy niż deweloperzy. Warszawiacy chcą głosu, nie chaosu. Konsultacje z obywatelami powinny być szczegółowe i wszechstronne, tłumaczące wszystkie skutki wprowadzanych rozwiązań. Samo planowanie powinno być transparentne, a kolejne etapy procesu – przedstawiane w sposób zrozumiały nie tylko dla profesjonalistów.

Informacje o planach miejscowych będą kierowane bezpośrednio do mieszkańców planowanych terenów

– poprzez ogłoszenia na klatkach, listy do skrzynek i tablice przedstawiające projekty bezpośrednio w terenie. Na miejscu inwestycji powinny być też prowadzone dyskusje publiczne i dyżury projektantów.

Wszystkie decyzje dotyczące przestrzeni wspólnej miasta będą podejmowane z udziałem warszawiaków. Konsultacje będą prawdziwe, nie fasadowe.

Centrum miasta na nowo

Potrzebujemy Nowego Centrum Warszawy. Warszawa musi przywrócić do miejskiego życia swoje wielkie place: plac Defilad, plac Konstytucji, plac Bankowy. Zamiast ogromnych parkingów dla samochodów potrzebujemy placów dla ludzi. Miejsca parkingowe zostaną przeniesione pod ziemię. Dzięki zagospodarowaniu pierzei ulicy Marszałkowskiej, Alej Jerozolimskich i innych śródmiejskich ulic – dziś zdominowanych przez samochody – możliwy stanie się rozwój warszawskich ulic handlowych. Centrum

Warszawy powinno wypełnić się domami towarowymi, kawiarniami i butikami.

Przestrzeń placu Defilad i pozostałe tereny wokół Pałacu Kultury i Nauki ulegną zmianie dzięki nowym inwestycjom oraz wzbogaceniu o obszary zielone (Zielona Aorta po stronie Alej Jerozolimskich oraz dodatkowe nasadzenia w Parku Świętokrzyskim i na placu Centralnym). Na podstawie uchwalonego za kadencji Platformy Obywatelskiej planu miejscowego rozpoczęły się prace nad budową Muzeum Sztuki Nowoczesnej oraz teatru TR Warszawa. Równolegle powstanie wielkomiejski plac, duży parking podziemny oraz nowe przestrzenie zieleni: zrewitalizowany Park Świętokrzyski z jednej i Zielona Aorta Warszawy z drugiej strony. Od strony Pałacu Młodzieży stanie Pawilon Emilia – swoisty ogród zimowy – który otrzyma nowe życie jako obiekt promujący zdrowy styl życia w mieście. **Od strony Metra Świętokrzyska powstanie Aleja Sportów Miejskich.** Niska i zwarta zabudowa od strony Alej Jerozolimskich

w przyszłości zamknie tę część miasta i nada jej wielkomiejski charakter.

Chcemy, żeby plac Defilad stał się Nowym Centrum Warszawy, wraz z otaczającym go kwartałem wytyczonym ulicami Marszałkowską, Królewską, Krakowskim Przedmieściem, Nowym Światem i Alejami Jerozolimskimi. Ta część miasta stanie się strefą „niespieszną”, przyjazną spacerom, charakterystyczną dla spokojnych centrów wielkich miast. Transformację przejdą ulice Jasna, Szpitalna, Zgoda, Bracka, Chmielna i Złota.

Kolejny odcinek Wisłostrady, na wysokości placu Zamkowego, przeniesiemy do tunelu. Dzięki temu na górze będziemy mogli stworzyć nowy warszawski park. Warszawiacy i turyści będą mogli spacerem przejść od placu Bankowego nad samą Wisłę.

W 2019 roku nowe oblicze zyska plac Pięciu Rogów. Do końca 2021 roku zmodernizujemy kolejne miejsca: plac Trzech Krzyży, plac Grunwaldzki, plac Bankowy, plac

Zawiszy, plac Teatralny. Chcemy, żeby podstawowymi elementami każdej modernizacji były: zieleń, likwidacja barier architektonicznych, ułatwienia dla pieszych, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, dodatkowe usługi kultury. Jesteśmy przekonani, że część warszawskich placów okaże się znakomitymi miejscami dla weekendowych imprez targowych i wydarzeń kultury.

Zarząd Gospodarowania Nieruchomościami zrewiduje politykę lokalową i stawki za wynajem lokali komercyjnych na parterach budynków. **Chcemy, by atrakcyjniejsze przyciągały handel i usługi.**

Równoległe z odnową centrum miasta postępować będzie odnowa dzielnic – już realizowany projekt rewitalizacji serca Pragi jest zapowiedzią zmian, które nastąpią w innych częściach miasta. Warszawa leży na obu brzegach Wisły i nie może być „miastem pękniętym”. Wszystkie dzielnice po obu stronach rzeki powinny rozwijać się harmonijnie.

Centra lokalne w dzielnicach

Każdy mieszkaniec Warszawy powinien mieć w zasięgu spaceru publiczną przestrzeń, gdzie może zrobić zakupy, spotkać sąsiadów i spędzić wolny czas, korzystając z oferty rozrywkowo-kulturalnej i ciesząc się dobrze utrzymaną zielenią. Każda warszawska dzielnica powinna mieć takie swoje lokalne centrum, w którym skupia się energia jej mieszkańców.

Dzielnicowe centrum musi być nie tylko atrakcyjne, ale też łatwo dostępne na piechotę. Nie może ograniczać się do węzła komunikacyjnego ani wielkiego parkingu. Drugim warunkiem jest zachowanie różnorodności usług i oferty w dostępnych lokalach. Magnesem lokalnych centrów mogą być stałe bądź cykliczne, dobrze zorganizowane i estetyczne bazaraki.

Już dziś w 10 pilotażowych lokalizacjach: na Białołęce (ul. Modlińska), Mokotowie (skwer Broniewskiego „Orszy”), Ochocie (ul. Mołdawska), Pradze-Północ (pl. Hallera),

w Rembertowie (ul. Chruściela), na Targówku (ul. Kondratowicza), w Ursusie (os. Niedźwiadek), w Wawrze (ul. Walcownicza), Wilanowie (Miasteczko Wilanów) oraz na Żoliborzu (pl. Grunwaldzki) rozpoczęliśmy przygotowania do budowy centrów lokalnych (planowanie przestrzenne, projekty zieleni itp.).

Śródmiejskie metropolitalne centrum zawsze będzie miało swoją siłę przyciągania: tu są zlokalizowane najważniejsze obiekty kultury, najważniejsze zabytki, większość kluczowych urzędów, największe sklepy itp., tu wreszcie koncentruje się gospodarcze życie miasta. Dzielnicowe i lokalne centra nie będą ze Śródmieściem konkurować, ale je uzupełniać, służyć okolicznym mieszkańcom, którzy chcą po pracy załatwić swoje sprawy lub po prostu odpocząć z rodziną, przyjaciółmi i sąsiadami.

Koniec „reklamozy”

Czas skończyć z wszechobecnością krzykliwych, przewymiarowanych reklam. Największe europejskie stolicy zrobiły to dawno temu. Warszawa potrzebuje uchwały krajobrazowej, która wprowadzi porządek estetyczny i zmniejszy skalę zaśmiecenia miasta reklamami. W przeszłości samorządy miały bardzo ograniczone możliwości walki ze szpecącymi reklamami. Teraz jest ona możliwa – a w Warszawie niezbędna. Mieszkańcy mówią wprost, że mają dość szpetoty.

Przyjęcie warszawskiej uchwały krajobrazowej powinno być priorytetem samorządu. Jej wprowadzenie da miastu narzędzia do walki z wielkimi płachtami reklam na budynkach, banerami wieszanymi nielegalnie w każdym możliwym miejscu, ureguluje także kwestie dotyczące wszystkich reklam, szyldów, małej architektury, płotów, a nawet koszy na śmieci.

Nie chcemy likwidować reklam, chcemy je tylko uporządkować. Szyldy reklamowe nie mogą przesłaniać cennych detali archi-

tektonicznych. Nośniki reklamowe będą stosowane jedynie wzdłuż konkretnie wyznaczonych ciągów komunikacyjnych. Wyświetlacze będą dostępne tylko w niewielkich formatach, niesławne siatki reklamowe na budynkach będą mogły być umieszczane jedynie w wyjątkowych sytuacjach i na krótko.

Najwyższa jakość architektury obiektów publicznych i ulic

Budynki kluczowe dla warszawiaków, służące edukacji i kulturze, powinny być wyjątkowe pod względem jakości i architektury. Projekty przedszkoli, szkół, domów kultury czy teatrów powinny być wybierane na podstawie pracy wyłonionej w konkursie architektonicznym. Cena nie może być głównym kryterium wyboru oferty w przetargu. Równie ważna jest jakość. W perspektywie lat budowanie jak najtańszym kosztem okazuje się nieopłacalne.

Nowe podejście uwzględniające estetykę i zasady ładu przestrzennego trzeba też wdrożyć przy projektowaniu

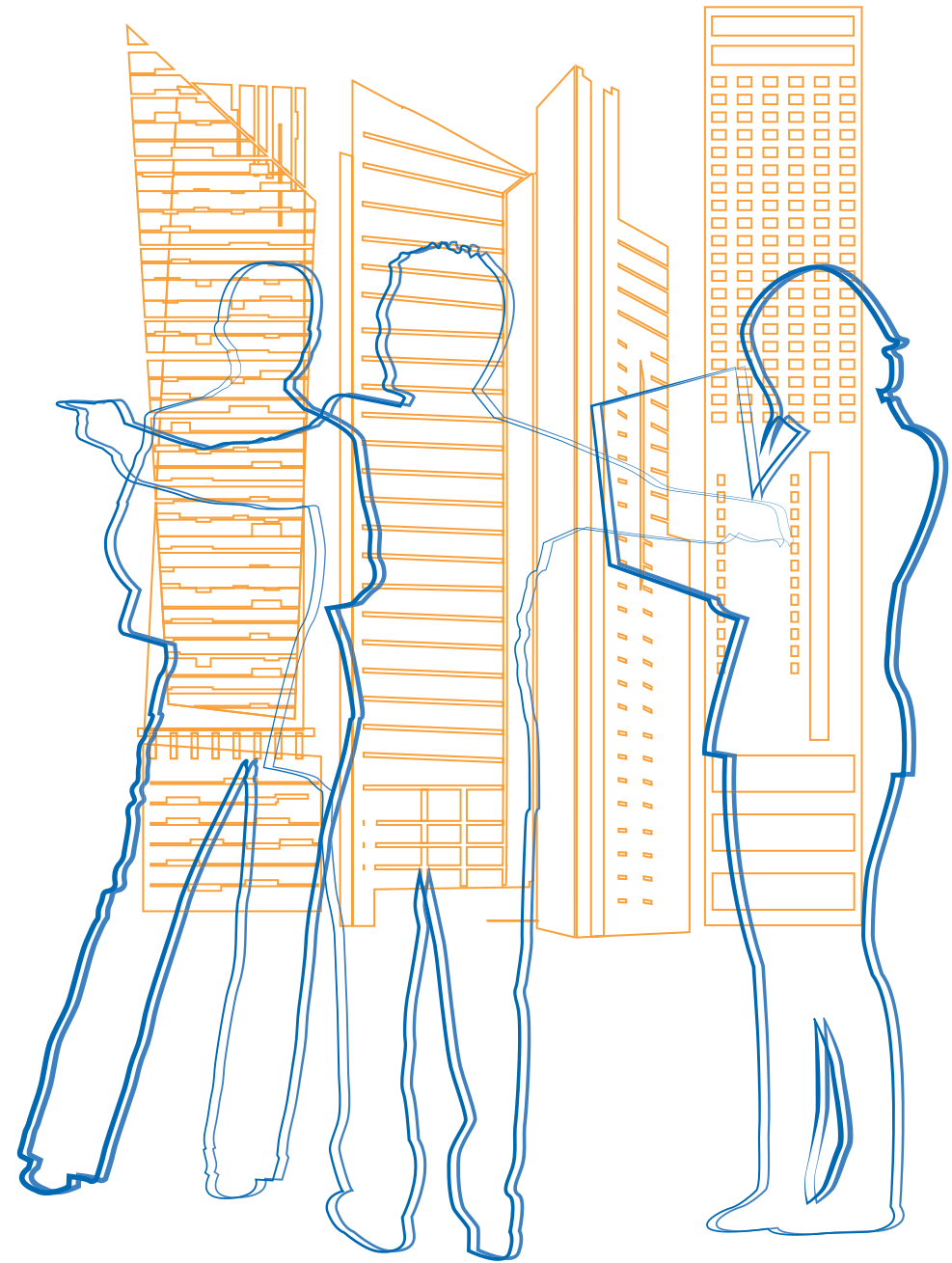
ulic. Budując nowe lub modernizując już istniejące ulice, nie można myśleć tylko o wygodzie kierowców. Musimy pamiętać o wszystkich użytkownikach, szczególnie o pieszych. To oznacza między innymi stosowanie właściwych, estetycznych materiałów, gwarantujących wygodę chodzenia. Miasto powinno wprowadzić obowiązkowy udział architektów krajobrazu w każdym projekcie przebudowy ulic – ich kształt ma ogromny wpływ na wygląd całej okolicy.

Kolejne etapy rewitalizacji Pragi

Będziemy kontynuować program rewitalizacji Pragi. Jego dotychczasowe efekty są oceniane bardzo pozytywnie. Dzięki II linii metra Praga stała się jedną z najlepiej skomunikowanych dzielnic Warszawy. Miejski inkubator przy ulicy Targowej – Centrum Kreatywności, GoogleCampus przy ulicy Żąbkowskiej czy najnowszy StartBerry przy ulicy Grochowskiej pomagają najbardziej ambitnym i kreatywnym firmom postawić swoje pierwsze kroki

w biznesie. Będziemy kontynuować starania, żeby na praskiej stronie Wisły powstawało jak najwięcej miejsc pracy.

Najważniejsza część rewitalizacji Pragi dopiero przed nami. Do 2022 roku wyremontujemy ponad 3 tysiące miejskich lokali, które nie posiadają kuchni czy łazienki, kolejne 5 tysięcy zostanie podłączone do ciepła systemowego (z elektrociepłowni). Do użytku zostaną też oddane nowe mieszkania komunalne, a także mieszkania na wynajem realizowane za pośrednictwem miejskich spółek TBS. Łącznie będzie to ponad tysiąc mieszkań.

ZDROWA WARSZAWA

Zdrowie jest najważniejsze. Miasto od lat konsekwentnie inwestuje w podnoszenie standardów usług medycznych, komfort i jakość obsługi pacjentów. Żyjemy dłużej, nasze oczekiwania względem służby zdrowia zwiększają się. Obowiązkiem Warszawy jest zagwarantować mieszkańcom lepszy dostęp do ośrodków zdrowia i szpitali. Musimy też rekompensować warszawiakom to, co zabiera im rząd. To dlatego już w 2017 roku wprowadziliśmy miejski program „*In vitro*”, który zastępuje skasowany ogólnopolski program wsparcia dla rodzin starających się o dziecko.

Zdecydowanie będziemy kontynuowali te działania, tym ważniejsze, że zmienia się mapa demograficzna Warszawy, średnia długość życia rośnie, a z drugiej strony – zręby dobrego i długiego życia wykuwa się już od najmłodszych lat. Samorząd ma niewielki wpływ na politykę zdrowot-

ną państwa, ale to nie zwalnia nas z odpowiedzialności. Musimy robić tym więcej, im gorsze skutki dla obywateli przynoszą działania rządu.

Nowe szpitale i placówki opieki zdrowotnej

W najbliższych latach zrealizujemy trzy duże inwestycje:

dokończymy budowę Szpitala Południowego (wartość inwestycji: 374 miliony złotych);

zbudujemy szpital „jednego dnia” na Białołęce (wartość inwestycji: 45 milionów złotych);

zmodernizujemy Szpital Bielański, dobudowując do niego nowy budynek wraz z blokiem operacyjnym (wartość inwestycji: 108 milionów złotych).

Coraz ważniejszym wyzwaniem jest starzenie się społeczeństwa, dane demograficzne są nieubłagane, już dziś

musimy zadbać o osoby w podeszłym wieku, niesamodzielne, wymagające specjalistycznej i długoterminowej opieki:

zbudujemy dwa nowe specjalistyczne pawilony opieki dla osób niesamodzielnych w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym przy ulicy Mehoffera, na 200 łóżek (45 milionów złotych);

stworzymy Centrum Geriatrii i rozwiniemy opiekę geriatryczną w oparciu o miejskie placówki;

wdrożymy program teleopieki dla seniorów – opaski monitorujące stan zdrowia, z funkcją powiadamiania w wypadku zagrożenia.

Krótsze kolejki do lekarzy

Jedną z największych bolączek służby zdrowia w Polsce jest zbyt długi czas oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty. Mamy pomysł na przynajmniej częściowe rozwiązanie tego problemu w Warszawie.

Już od 2019 r. **miasto zapłaci za dodatkowe dyżury** lekarzy kardiologów, ortopedów, okulistów i alergologów **w przychodniach miejskich – co najmniej jednej w dzielnicy (w sumie w 20)**. W każdej z tych przychodni lekarze specjaliści codziennie będą mieli dodatkowe dyżury.

Koszt dodatkowych godzin pracy lekarzy specjalistów w skali roku wyniósłby około 7 milionów. Za te pieniądze warszawscy pacjenci otrzymają prawie 60 tysięcy dodatkowych wizyt u specjalisty!

Wprowadzimy program Warszawskiej Świątecznej Pomocy Lekarskiej. W jego ramach naprawimy katastrofalny błąd Narodowego Funduszu Zdrowia i przywrócimy sobotnio-niedzielne (świąteczne) dyżury internistów i pediatrów w przychodniach miejskich – przynajmniej w jednej na każdą dzielnicę. W ten sposób ulżymy pacjentom, którzy szukając dziś pomocy w nagłych przypadkach, są skazani na wielogodzinne kolejki w szpitalach.

Będziemy systematycznie organizować warszawskie „Pikniki Medyczne”, podczas których lekarze różnych specjalności przeprowadzą badania podstawowe.

Opieka zdrowotna dla wszystkich

Będziemy kontynuować program *In vitro* i zapewnimy dostępność wszystkich usług ginekologicznych, zapewniając dyżury ginekologa bez klauzuli sumienia.

Będziemy kontynuować i rozpoczniemy nowe programy profilaktyczne: *In vitro*, „Bilans 70- i 80-latka”, „Profilaktyka stomatologiczna dzieci”.

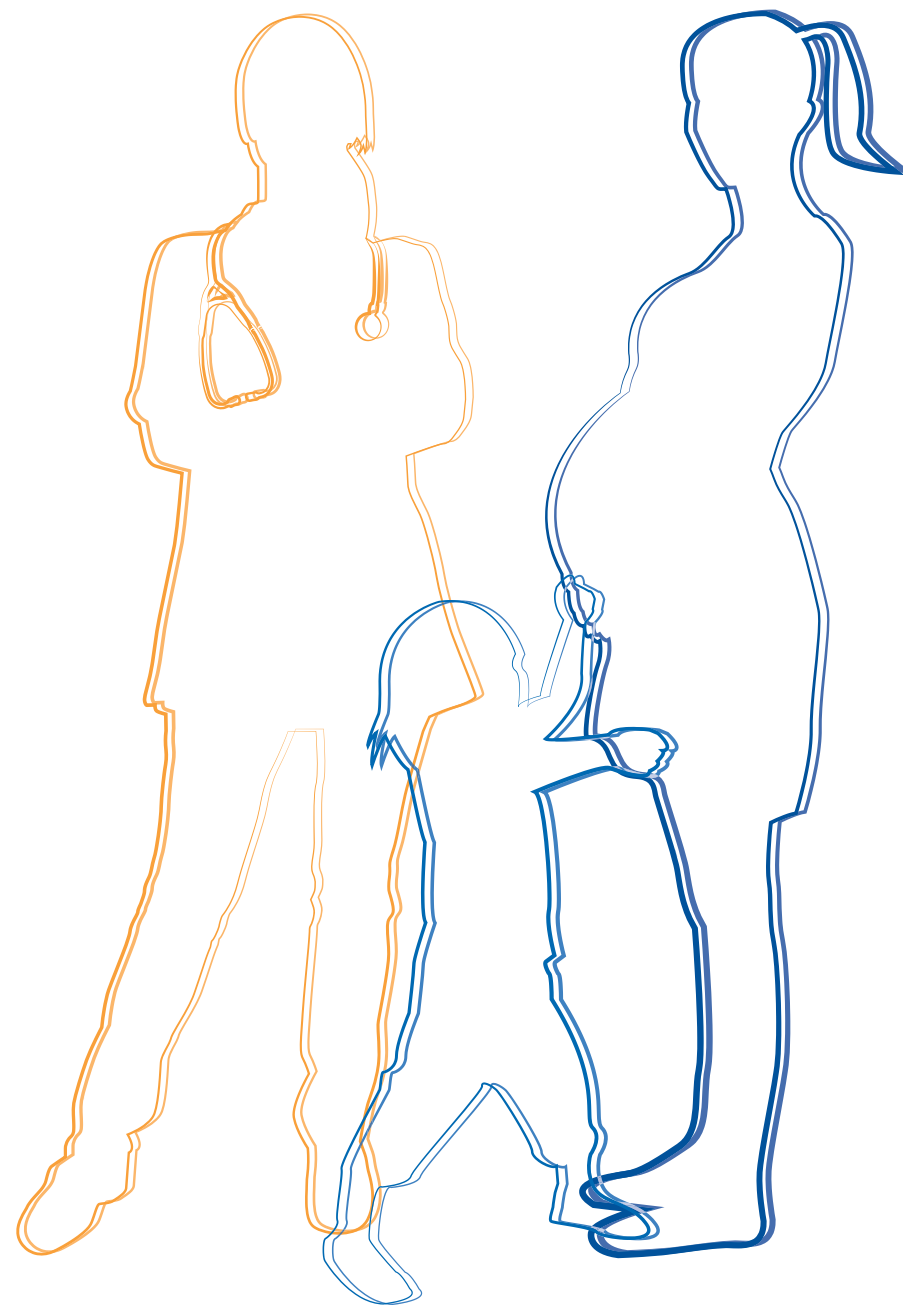
Wzmacnianie profilaktyki chorób zakaźnych

Miasto dofinansuje lepsze szczepionki skojarzone dla małych dzieci („6w1”), sfinansuje także szczepienia, które nie znalazły się w karcie szczepień obowiązkowych, a są zalecane:

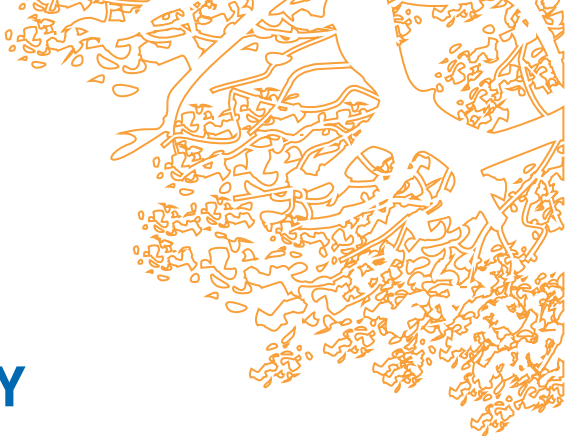
szczepienia dzieci przeciwko HPV (wirusowi brodawczaka ludzkiego) oraz szczepienia dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym przeciwko grypie.

Warszawa sfinansuje też szczepienia przeciwko grypie dla kobiet w ciąży i nadal będzie finansować takie szczepienia dla seniorów.

Będziemy też aktywnie wspierać edukację i uświadamiać rodzicom konieczność i obowiązek szczepienia swoich dzieci.

ZIELEŃ DLA WARSZAWY

Miaasto potrzebuje zieleni. Chcemy być otoczeni roślinnością w każdej codziennej aktywności: pracy, nauce, odpoczynku, rozrywce, życiu rodzinnym. Dziś symbolem wielkich miast w Europie są parki, skwery i zielone przestrzenie wkomponowane w tkankę ulic. Rośliny w mieście przestały pełnić rolę jedynie ozdobną. Przyroda w mieście ogranicza zanieczyszczenie powietrza, redukuje hałas, obniża temperaturę w upalne dni, jest miejscem wypoczynku.

Ważne są nie tylko największe parki i lasy miejskie. Liczy się każdy skrawek zieleni: na podwórkach, na placach i wzdłuż ulic. Otwarte dla wszystkich mieszkańców miejsca zielone, pozbawione barier architektonicznych, sprawiają, że przestrzeń publiczna staje się miejscem spotkań i rozmów.

Milion drzew dla Warszawy

Chcemy, żeby w Warszawie nastąpiła „zielona rewolucja”: do 2020 roku posadzimy w miejskich parkach, skwerach i lasach w sumie milion nowych drzew.

Program „Milion Drzew dla Warszawy” już wystartował, w kolejnych latach skorzystać z niego będą mogli także właściciele prywatnych gruntów. W ten sposób przynajmniej częściowo zrekompensujemy straty, które środowisku wyrządziła niesławna ustawa ministra Jana Szyszki, zezwalająca na masową wycinkę drzew.

W Warszawie powinno stale przybywać zieleni. Nie pozwolimy na likwidację tej, która już istnieje. Nowe osiedla, biura i sklepy nie zabiorą przestrzeni na oddech i rekreację.

Zielone korytarze i nowe parki

W ciągu kilku lat przetniemy Warszawę zielonymi korytarzami, biegnącymi z Bielan na Ursynów, z Rembertowa

do Ursusa. Powstanie ich ponad 100 km. Dzięki nim można będzie przejść całe miasto, wzdłuż i wszerz, nie wychodząc z parku, skweru lub zadrzewionej ulicy pełnej ławek, chodników, ścieżek rowerowych i biegowych. W ciągu najbliższych lat może powstać co najmniej 100 takich parków kieszonkowych połączonych w sieć. Rozpocznemy na Ochocie, w Ursusie, we Włochach, na Mokotowie, Targówku, Pradze-Północ – park wokół Stawu Służewieckiego, Park Zachodni, nowa część Pola Mokotowskiego, Ogrody Kosmosu, park przy Kopcu Powstania Warszawskiego, parki na terenie byłej Fabryki Ursus, w Michałowie, na Targówku Fabrycznym.

Nowe parki i skwery powstaną, po konsultacjach z mieszkańcami, w dzielnicach, w których mieszkańcy skarżą się na niewystarczającą ilość zieleni, między innymi: w Białołęce, na Ursynowie, Targówku, Żoliborzu, Bemowie, w Ursusie, Wilanowie i Wawrze.

Wzdłuż kanałów i potoków (oraz innych cieków wodnych) powstaną zadbane, uporządkowane i dostępne tereny

zielone – tak jak już udało się to zrobić w Dolince Służewieckiej, wzdłuż Potoku Służewieckiego.

Będziemy też kontynuować pilotażowy program Warszawskich Skwerów Leśnych. Pierwsze z nich już dziś powstają w Wawrze i na Bemowie. Kolejne projekty zrealizujemy w dzielnicach, które mają dostęp do zieleni leśnej: Białołęce, Bielanach, Bemowie, Ursynowie, Wilanowie, Wawrze, Rembertowie i Targówku.

Częścią zielonych korytarzy Warszawy staną się nowe parki, zakładane na terenach dzisiejszych nieużytków, tak jak Promenada Północnopaska – już zaplanowana na Pradze. Na Skarpie Warszawskiej, biegnącej wzdłuż Wisły, od Wilanowa aż do Cytadeli i dalej do Parku Młocińskiego, powstanie kolejna zielona trasa. Skarpa Warszawska jest naszym skarbem i wymaga specjalnej ochrony.

Na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, Lasu Kabackiego, Lasu Jana III Sobieskiego, Lasu Młocińskiego, Lasu Bielańskiego i Bemowskiego zrealizujemy projekty

rozwoju tras rowerowych i spacerowych. Stworzymy trzeci oddział Lasów Miejskich – do ośrodków w Powsinie i Marysinie Wawerskim dołączy kolejny obiekt, na Młocinach.

Zielone podwórka i ulice

Tramwaje Warszawskie będą kontynuować pokrywanie roślinnością torowisk wszędzie tam, gdzie jest to technicznie dopuszczalne. W ciągu czterech lat można zazielenić 50 km torów.

Czas zatrzymać plagę rozjeżdżania trawników przez nielegalnie parkujące samochody. Wprowadzimy estetyczne rozwiązania, które uniemożliwią kierowcom niszczenie trawników. Zagwarantujemy egzekwowanie przepisów dotyczących parkowania.

Musimy rozbetonować warszawskie podwórka. **Uruchomimy program dotacji miejskich dla spółdzielni i wspólnot**

mieszkańczych, które chcą zastąpić roślinami starą, asfaltowo-betonową infrastrukturę.

Więcej pieniędzy na nową zieleni

Warszawa wprowadzi zachęty dla inwestorów, którzy dodatkowo zbudują zielone ściany, zielone dachy i którzy na otwartych parkingach zbudują pergole, a powierzchnię wyłożą materiałem przepuszczającym wodę. Miasto sfinansuje też budowę dachów i ścian z roślinnością w przypadku miejskich nieruchomości, takich jak szkoły, przedszkola, budynki użyteczności publicznej.

W każdym kolejnym roku budżetowym Warszawa będzie zwiększać wydatki na utrzymanie, rekultywację i zakładanie nowej zieleni. **Wydatki na zieleni miejską przekroczą 1 procent rocznego budżetu miasta, a docelowo podwoimy je w stosunku do dzisiejszego poziomu.** Każde drzewo, które trzeba będzie wyciąć z powodu choroby lub zagrożenia bezpieczeństwa, zostanie zastąpione co najmniej dwoma nowymi nasadzenia-

mi. W wybranych częściach Warszawy, zwłaszcza tam, gdzie ulice sąsiadują z wrażliwymi drzewami, wprowadzimy strefy obniżonego solenia.

Warszawa bliżej Wisły

Powstanie nowy park nad zakrytym odcinkiem Wisłostrady, jako przedłużenie Ogrodów Zamkowych.

Będziemy kontynuować zwrot Warszawy ku Wiśle, budując kolejne bulwary wiślane – w pierwszym etapie w okolicy mostu Poniatowskiego. Kolejny odcinek Wisłostrady poprowadzimy w tunelu, a na odzyskanej powierzchni stworzymy nowy, miejski park. Jego nazwę wybierzemy wraz z warszawiakami.

Wzdłuż obu brzegów Wisły powstaną parki ekologiczne. Na prawym brzegu, między mostami Grota-Roweckiego i Gdańskim, stworzymy nowy park miejski o naturalnym charakterze. Do 2020 roku zbudujemy kładkę pieszo-ro-

werową przez Wisłę (na wysokości ulic Karowej i Okrzei). Uruchomimy publiczne pływalnie nad Wisłą – tak jak na przykład w Paryżu, będą to baseny pływające, zainstalowane na specjalnych barkach.

Nowa polityka miejska dla terenów zielonych

Miejska polityka zieleni będzie całkowicie transparentna. Przed rozpoczęciem prac w parkach i na skwerach zawsze poinformujemy mieszkańców, co miasto zamierza zrobić i dlaczego. Prywatni inwestorzy powinni informować o koniecznych wycinkach drzew i o tym, jak zamierzają zrekompensować wycinkę. Każde istniejące drzewo, które da się uratować z terenu inwestycji, będzie przygotowane do przesadzenia, a następnie przesadzane do nowo tworzonych parków i ogrodów.

Na terenach zarządzanych przez miasto wprowadzimy nową politykę utrzymania zieleni: w wybranych obszarach

przestaniemy kosić, stworzymy warunki dla rozwoju bioróżnorodności naturalnie powstających łąk. W ten sposób zrealizujemy dwa cele: wzmocnimy walkę ze smogiem (niekoszone łąki skuteczniej zatrzymują pyły) i zaoszczędzimy znaczące kwoty, które będzie można wydać na dodatkowe nasadzenia.

Chcemy, żeby warszawskie parki i skwery były domem dla wielu gatunków zwierząt – od owadów, po różne ssaki i ptaki. Te ostatnie to nasi sojusznicy na przykład w walce z plagą komarów, która daje się we znaki wiosną i latem. Wprowadzimy nasadzenia zróżnicowanych gatunków roślin, które są źródłem pożywienia dla pożytecznych zwierząt, np. drzewa owocowe i rośliny kwitnące o różnych porach roku.

Dzięki wszystkim wprowadzonym zmianom i inwestycjom za kilka lat każdy mieszkaniec Warszawy będzie miał najwyżej pięć minut do parku, skweru lub lasu miejskiego. Nasze miasto stanie się najbardziej zieloną stolicą Europy.

WARSZAWA PRZYJAZNA DLA ZWIERZĄT

Chcemy, żeby Warszawa była przyjazna dla zwierząt. W Warszawie żyje ponad 100-tysięczna rzesza czworonogów. Psy i koty są naszymi domownikami i z myślą o nich będziemy rozwijać sieć miejsc wygodnego spędzania z nimi czasu w przestrzeni miejskiej (wybiegi). Pojawią się w niej również bezpłatne torebki na nieczystości.

Będziemy kontynuowali program przeciwdziałania bezdomności psów i kotów oraz system dokarmiania i opieki nad wolno żyjącymi kotami w Warszawie. Na 2020 rok planujemy zakończenie modernizacji schroniska „Na Paluchu”. Schronisko stanie się także centrum edukacyjnym w opiece nad zwierzętami.

Będziemy też kontynuowali bezpłatne zabiegi kastracji i sterylizacji oraz czipowania, dzięki czemu już dziś spada liczba zwierząt, które muszą znajdować swój dom „Na Paluchu”.

POWIETRZE DLA WARSZAWY

Smog jest realnym problemem. Warszawa od 2007 roku realizuje program ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Dotychczas podjęte działania okazały się jednak niewystarczające, konieczne jest zainwestowanie większych środków i podjęcie bardziej radykalnych kroków.

Będziemy rozwijać ekologiczny transport publiczny i zachęcać warszawiaków do zrezygnowania z samochodów. Inwestycje w zieleń dla Warszawy będą realizowane natychmiast i w imponującym stopniu.

Doprowadzimy do rozszerzenia zasięgu sieci ciepłowniczej Warszawy przez podłączanie kolejnych mieszkań komunalnych, spółdzielczych i prywatnych. Co roku będziemy podłączać do sieci 1000 lokali miejskich. W tym czasie do sieci będą podłączane również setki lokali prywatnych.

Miasto zwiększy dofinansowanie dla wspólnot mieszkaniowych podłączających swoje budynki do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Miasto zapłaci za wymianę pieców węglowych na inne rodzaje ogrzewania (np. gazowe). Dofinansujemy 100 procent kosztów – nie tylko wymianę pieca, ale także przygotowanie projektu i budowę przyłącza do sieci gazowej. Wymianę pieców połączymy z dotowaniem termomodernizacji budynków – najmniej kosztuje ta energia, której nie trzeba zużyć. Opracujemy warszawski standard energetyczny budynków wraz ze specjalnymi kryteriami dla budynków zabytkowych. Będziemy promować i dotować instalację odnawialnych źródeł energii (panele słoneczne, pompy ciepła itp.).

Od 2019 roku miejskie spółki (Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania, Miejskie Zakłady Autobusowe) będą kupować wyłącznie niskoemisyjne pojazdy.

Do 2023 roku Miejskie Zakłady Autobusowe kupią około 200 autobusów elektrycznych. W latach 2019–2022 zbudujemy osiem pętli ze stacjami szybkiego ładowania.

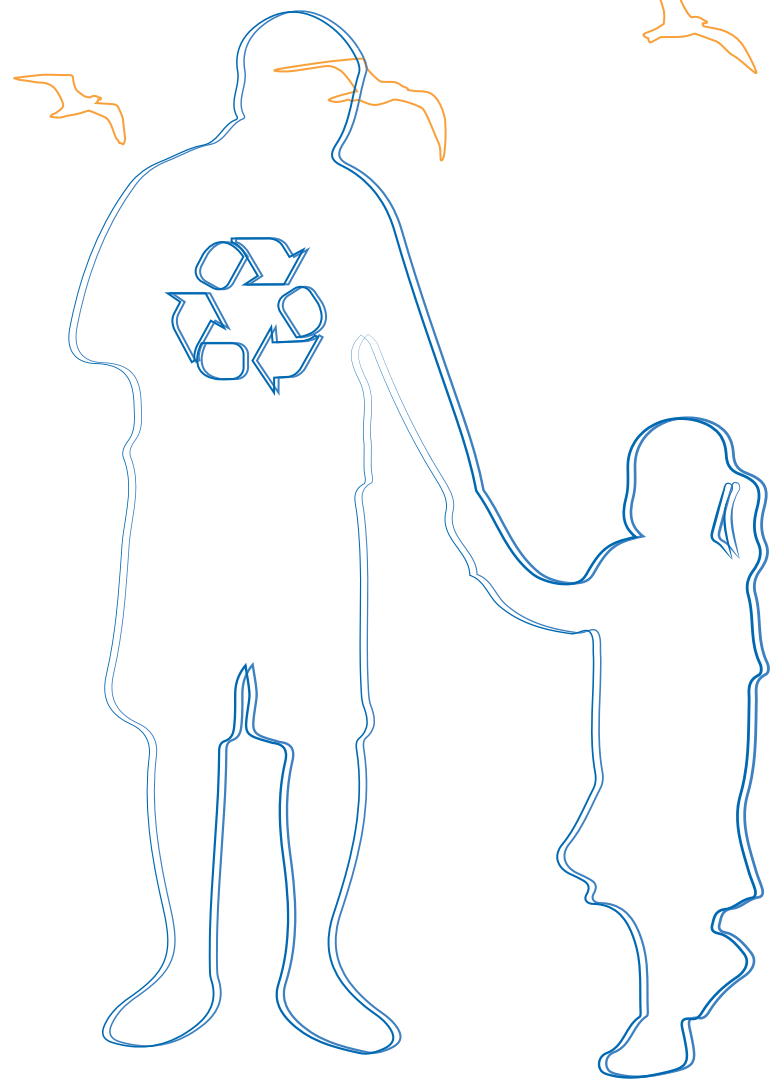
Rozbudujemy Warszawski Indeks Powietrza – system informowania i ostrzegania mieszkańców przed smogiem. Zakupimy 100 urządzeń pomiarowych.

Do końca 2019 roku miejskie stacje ładowania samochodów powstaną na dziewięciu istniejących parkingach P+R. Na koniec 2020 roku samochody elektryczne będzie można ładować w co najmniej 500 punktach stolicy.

Wdrożymy też program Zielonych Zamówień Publicznych, dotyczący budowy i modernizacji budynków publicznych. Ta zmiana umożliwi premiowanie ekologicznych rozwiązań w procesie zamówień publicznych.

We wszystkich strukturach i służbach m.st. Warszawy wdrożymy Miejski Plan Adaptacji do Zmian Klimatu.

CZYSTA WARSZAWA

WWarszawie pojawi się sieć stacji recyklingu, które pomogą nam zwiększyć ilość surowców odzyskiwanych do ponownego przetworzenia.

Stworzymy też system punktów wymiany, aby mieszkańcy mogli przekazywać tam rzeczy, których nie potrzebują, a które mogą być wykorzystane przez kogoś innego. Co roku każdy z nas pozbywa się resztek farby, materiałów budowlanych, mebli, sprzętu AGD, odzieży, które mogą jeszcze komuś posłużyć. Pilotaż takiego punktu uruchomimy jeszcze w 2018 roku.

Będziemy kontynuować i rozwijać programy edukacyjne dotyczące oszczędzania energii, wody, segregacji śmieci i recyklingu, szczególnie w tak popularnych miejscach, jak Bulwary Wiślane czy Pole Mokotowskie, w szkołach i przedszkolach.

Warszawa dokończy porządkowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi. **Na warszawskim Targówku powstanie jedna z najnowocześniejszych spalarni śmieci w Europie.**

Będziemy rekultywować wysypisko Radiowo, które dziś jest utrapieniem dla mieszkańców zachodniej części Bielan. Uciążliwe dla sąsiadów funkcje tej instalacji zostaną zamknięte do końca 2018 roku.

KULTURALNA WARSZAWA

Kultura i sztuka pozytywnie wpływają na jakość codziennego życia. Kultura nas rozwija, inspiruje, popycha do działania i pozwala wyrazić emocje. Kultura jest też źródłem sensu i narzędziem rozumienia rzeczywistości. To kultura umożliwia tworzenie wspólnot i społeczności, ona jest też wyrazem możliwości i godności każdego człowieka.

Warszawiacy lubią uczestniczyć w kulturze i współtworzyć ją. Instynktownie czują, że bez kultury nie istnieje ani społeczeństwo obywatelskie, ani nowoczesna i wydajna gospodarka. Kultura jest spoiwem naszej tożsamości.

Obowiązkiem władz Warszawy jest zagwarantowanie dostępu do kultury wszystkim mieszkańcom. Oferta

kulturalna stolicy musi być tak różnorodna, by każdy warszawiak mógł znaleźć coś dla siebie: relaks, duchowe uniesienie lub możliwość realizacji swych pasji. **Warszawa zasługuje na kulturę na europejskim poziomie, a kultura zasługuje na to, by stać się wizytówką stolicy.**

Kultura to wolność

W kulturze podstawową wartością jest wolność wypowiedzi, dlatego będziemy wspierać wolność twórców i autonomię organizatorów kultury. Niedopuszczalna jest sytuacja, gdy politycy próbują cenzurować twórców lub gdy wspierana jest tylko jedna, określona ich grupa. W interesie mieszkańców jest to, by artyści o różnych poglądach mogli mieć niczym nieskrępowaną wolność słowa. Rolą samorządu jest mądry mecenas, czyli stwarzanie warunków: organizacyjnych, finansowych i promocyjnych dla kultury, a nie cenzurowanie jej i wykorzystywanie do politycznych celów i propagandy.

Kultura w Warszawie na europejskim poziomie

Warszawiacy czują się Europejczykami, więc samorząd powinien zapewnić im możliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych na międzynarodową skalę: koncertach wybitnych artystów, międzynarodowych festiwalach muzycznych, teatralnych i filmowych.

Warszawa musi w sposób stały i wystarczający wspierać prestiżowe, międzynarodowe wydarzenia. Należy też podjąć starania o obecność w stolicy festiwali na międzynarodowym poziomie, atrakcyjnych zarówno dla warszawiaków, jak i turystów z Polski i świata. W tworzenie prestiżu miasta jako stolicy kultury wpiszą się także nowe miejsca, które zbudujemy w Warszawie: nowa siedziba warszawskiej orkiestry Sinfonia Varsovia, nowa siedziba Muzeum Sztuki Nowoczesnej czy TR Warszawa, Teatru Żydowskiego oraz Instytut Wajdowski. Trzeba rozwijać Warszawski Fundusz Filmowy, którego działalność już dziś przynosi spektakularne efekty: film „Zimna wojna”, który przyniósł Pawłowi

Pawlikowskiemu nagrodę dla najlepszego reżysera na festiwalu w Cannes, był współfinansowany przez Warszawę.

Kultura na wyciągnięcie ręki

W Warszawie działa kilkadziesiąt domów kultury. Niestety ilość nie zawsze oznacza jakość. W każdej dzielnicy powinien działać co najmniej jeden wzorcowy, znakomicie wyposażony dom kultury, łączący różne funkcje: lokalnego centrum spotkań i debat z ofertą dla osób w każdym wieku, dzieci, dorosłych i seniorów, dopasowaną do potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnych, a jednocześnie miejsca różnorodnych wydarzeń kulturalnych.

Chcemy ożywić dzielnice, które obecnie określane są mianem „pustyni kultury”. Ursynów, Ursus czy Bemowo do tej pory nie posiadają własnych teatrów, w niektórych dzielnicach nie ma nawet domu kultury, mieszkańcy muszą jeździć do innych dzielnic, by uczestniczyć w wydarzeniach na wysokim poziomie.

Zaczytana Warszawa

Już dziś nasycenie Warszawy publicznymi bibliotekami – w przeliczeniu na liczbę mieszkańców – jest największe w kraju. Biblioteki spełniają ważną rolę w rozwoju i wspieraniu czytelnictwa. Jednocześnie coraz więcej z nich staje się także otwartymi i nowoczesnymi miejscami spotkań mieszkańców. Dlatego musimy zainwestować w ich modernizację.

Odnowimy wszystkie potrzebujące tego placówki biblioteczne. **Warszawa wprowadzi ogólnomiejski cyfrowy system biblioteczny** – tak aby każdy bibliotekarz wiedział, w której placówce znajduje się poszukiwana przez czytelników książka i gdzie można ją wypożyczyć. Dzięki temu książki wypożyczone np. na Pradze będzie można oddać na Woli. Stworzymy ponaddzielnicowy fundusz na zakup książek dla bibliotek, aby środki przeznaczone na uzupełnianie zbiorów bibliotecznych – książek i audiobooków – nie były wydawane na inne dzielnicowe cele.

Warszawa uczy kultury

Zainwestujemy w edukację kulturalną w szkołach. To od wychowania najmłodszych zależy, czy ktoś w przyszłości będzie czytał książki lub chodził do teatru. Będziemy promować instytucje i organizacje społeczne, które się tym zajmują – finansowo i merytorycznie. Samorząd przeznaczy dodatkowe środki na edukację artystyczną w szkołach.

Kultura dla wszystkich

Warszawa będzie organizować więcej bezpłatnych, ale na wysokim poziomie, ogólnodostępnych wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, dla rodzin z dziećmi. Każda dzielnica powinna przynajmniej raz w roku, w tym samym miejscu, organizować plenerowe wydarzenia kulturalne (np. otwarte kina, koncerty i widowiska). Sukces Multimedialnego Parku Fontann czy placu Defilad wskazuje, że ludzie potrzebują też miejsc, gdzie mogliby, zwłaszcza latem, spędzić wolny czas na powietrzu, jednocześnie obcując z kulturą. Takie

festiwale kultury powinny się odbywać blisko mieszkańców, w lokalnych centrach, parkach, placach, aby budować uczestnictwo w kulturze i poczucie wspólnoty.

Formuła, jaką wprowadził Nowy Teatr na Mokotowie – łączenia kultury wysokiej i otwartego miejsca dla warszawiaków – pokazuje, że takie miejsca są bardzo potrzebne lokalnym społecznościom.

Kultura obywatelska

Warszawa już dziś jest w skali kraju miejscem największej koncentracji organizacji społecznych, które zajmują się kulturą: animacją podwórek, lokalnymi inicjatywami, ale także organizowaniem największych warszawskich festiwali, takich jak np. Festiwal Docs Against Gravity, Ciało/Umysł czy Warszawska Jesień.

Organizacje społeczne udowodniły, że organizują kulturę na najwyższym poziomie w bardzo różnych stylach, tak jak

robią to np.: Teatr 21, Teatr Polonia, Komuna Warszawa czy Teatr WARSawy. Pokazały, że są miejscami dyskusji i wykonywania nowych idei. Dlatego będziemy rozwijali współpracę z organizacjami niezależnymi, społecznymi. W każdym roku zwiększymy o 5 procent wydatki budżetu miasta na projekty NGO, także te wieloletnie. Ponadto stworzymy system stypendialny dla indywidualnych twórców.

Rozwiniemy warszawski program „Lokal na kulturę”: miasto będzie wynajmować swoje obiekty pod działalność kulturalną po preferencyjnych stawkach. Dzięki temu partery warszawskich kamienic zapełnią się inicjatywami kulturalnymi otwartymi dla mieszkańców: małymi galeriami, szkołami tańca, miejscami spotkań sąsiedzkich, klubokawiarniami z prasą i książkami.

Tożsamość Warszawy

Warszawa powinna bardziej chwalić się tym, że jej wyrazista tożsamość – miasta wolnego, wielokulturowego, miasta wciąż budującego swoją nową tożsamość – to zasługa

takich historycznych postaci, jak: Tadeusz Konwicki, Miron Białoszewski, Ida Kamińska, Andrzej Wajda, Magdalena Abakanowicz i wielu, wielu innych.

Jesteśmy przekonani, że **warszawskie dziedzictwo kulturalne musi być odpowiednio zabezpieczone**, sfotografowane lub utrwalone na wideo i zdigitalizowane, tak by móc udostępniać je warszawiakom na żywo lub w domenie publicznej w Internecie.

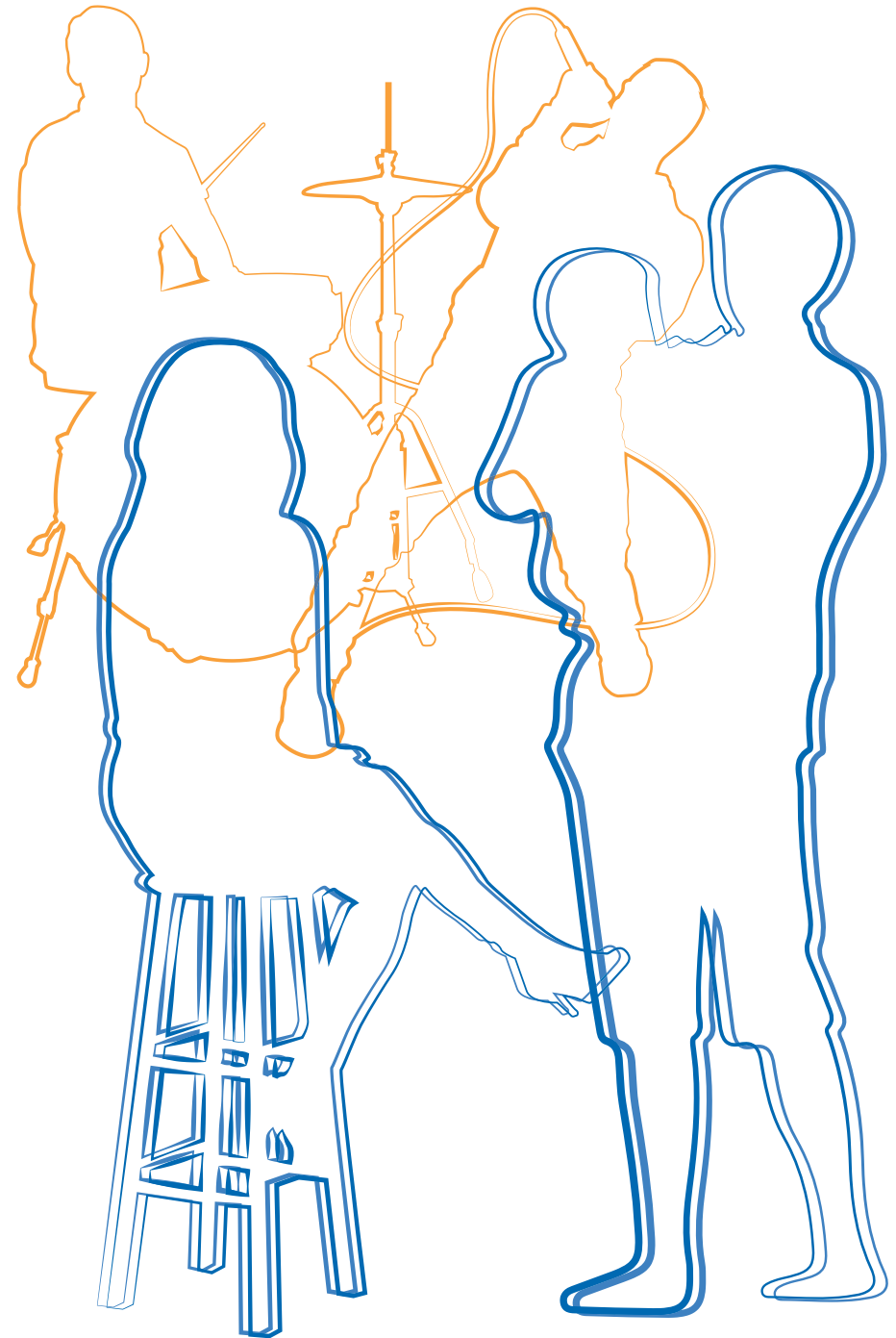
Utworzymy fundusz, który pozwoli instytucjom czy organizacjom społecznym opiekującym się dziedzictwem o ubieganie się o dofinansowanie takich projektów.

Kultura zaplanowana

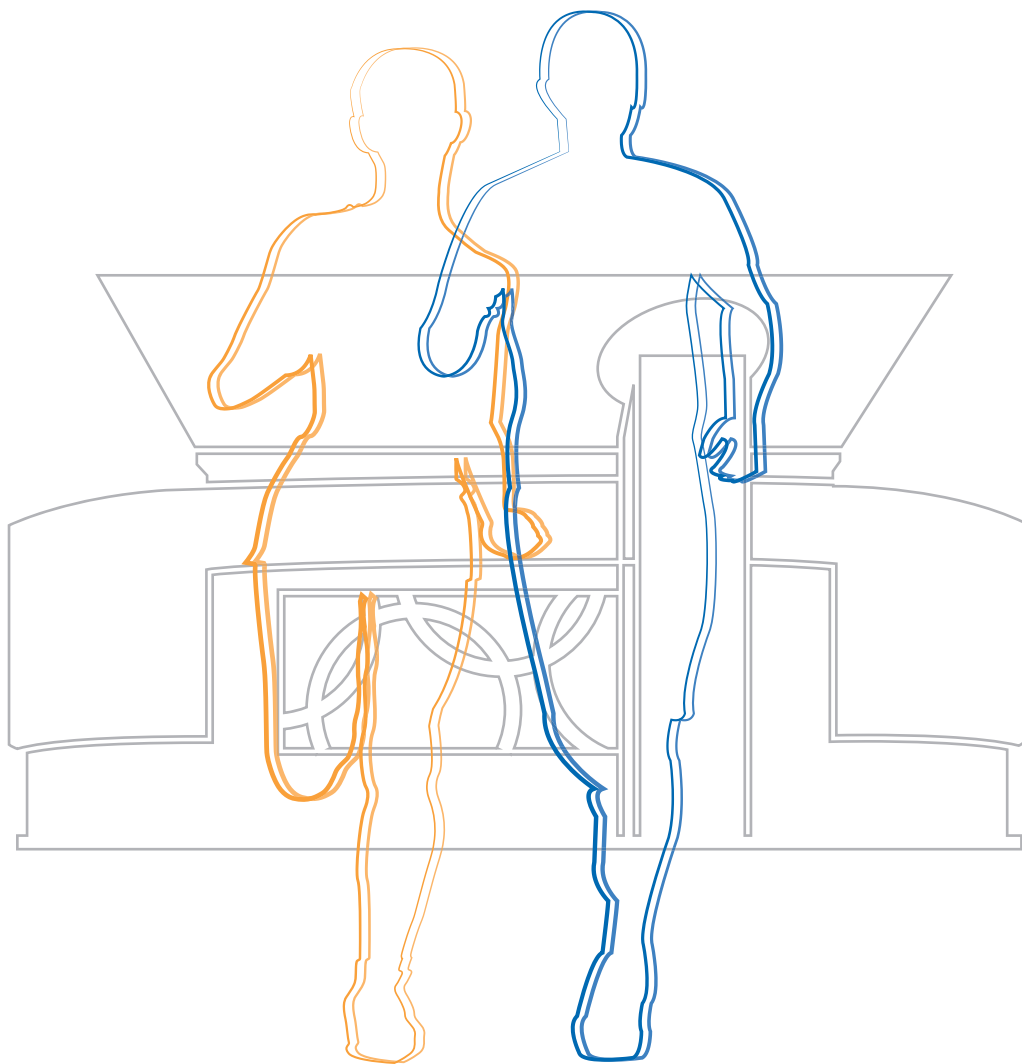
Warszawa to pierwsze miasto w Polsce, gdzie w wyniku wieloetapowych konsultacji z mieszkańcami powstał dokument „Program rozwoju kultury do 2020”. Przyjęcie tego „Programu” to dobry kierunek. Na jego podstawie stworzymy

nową politykę rozwoju kultury – opisującą konkretne działania i inwestycje – aż do roku 2030. Prace zaczną się już w 2018 roku, aby przed końcem 2020 została ona przyjęta. Ożywimy Społeczną Radę Kultury, która będzie się składać z zaangażowanych w życie miasta przedstawicieli kultury.

Deklarujemy coroczne zwiększanie wydatków na kulturę w budżecie miasta.

WARSZAWA SPORTOWA I AKTYWNA

Aktywność fizyczna jest receptą na lepsze, dłuższe życie w zdrowiu. Chcemy, żeby jak najwięcej warszawiaków w każdym wieku uprawiało sport, dostosowany do ich wieku, zainteresowań i fizycznych możliwości. Chcemy, żeby Warszawa była miastem aktywnych obywateli. Chcemy też odczuwać dumę z sukcesów warszawskich klubów sportowych, zarówno tych w pełni profesjonalnych, jak i amatorskich.

Sport w Warszawie to dwa równoległe obszary: warszawskie kluby sportowe oraz popularyzacja sportu masowego i rekreacji. Obydwa są ważne, ale wymagają innego rodzaju wsparcia i strategii.

W Warszawie uprawianych jest kilkaset dyscyplin rekreacyjnych, to jedna z największych zmian w ostatnich latach

– ludzie masowo wyszli z domów i spędzają czas w bardzo różny sposób, niezależnie od tego, ile mają lat. Warszawa stworzy warunki do rozwijania bezpłatnej oferty rekreacyjnej dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od wieku, płci, stopnia sprawności fizycznej, blisko miejsca zamieszkania i w punktach z dobrym dojazdem transportem miejskim, równomiernie na terenie całego miasta. Niezwykle ważne jest tworzenie miejsc z różnorodną ofertą, które będą budować przyjazne relacje między osobami w każdym wieku – tak jak na Bulwarach Wiślanych. Nowe i rewitalizowane tereny sportowe powinny być użyteczne i piękne, a nie tylko spełniać funkcje sportowe. Musimy sprawić, żeby oferta rekreacyjna była bardziej atrakcyjna od siedzenia z nosem w smartfonie.

Kluby sportowe: chluba Warszawy

Warszawa jest domem wielu klubów sportowych. Wśród nich są potężne kluby – liderzy w skali kraju, z „Legią Warszawa” na czele, obecnym mistrzem Polski w piłce nożnej,

i oczywiście „Polonią”. Są też mniejsze kluby, z ogromnymi tradycjami i ukochane przez lokalne społeczności. Wszystkie są tak samo ważne, mają bowiem swój wkład w budowanie pozycji warszawskich zawodników i drużyn. Warszawskie kluby potrzebują jednak wsparcia.

„Legia Warszawa” będzie nadal wynajmować miejski stadion przy ulicy Łazienkowskiej na korzystnych zasadach. Dzięki pomocy miasta będzie mogła też rozwijać swoją działalność (nowe boiska treningowe) na sąsiadujących miejskich terenach – na podstawie umowy zawartej niedawno z miastem.

Miasto zmodernizuje infrastrukturę stadionu „Polonii” przy ulicy Konwiktorskiej i stworzy tam Centrum Sportu Młodzieżowego, które ułatwi „Polonii” prowadzenie całorocznej działalności, przyciągając młodzież z całej Warszawy. Planujemy tam rozbudowę infrastruktury lekkoatletycznej, tak aby ośrodek ten służył dzieciom i młodzieży.

Obowiązkiem Warszawy jest dbać o rozwój najstarszej dyscypliny sportowej – lekkoatletyki. Dziś zawodnicy nie zawsze mogą liczyć na właściwą infrastrukturę treningową. Dlatego Warszawa odbuduje kompleks sportowy „Skra” – zbudujemy tam halę lekkoatletyczną oraz stadion treningowo-rozgrzewkowy. Ze „Skry” skorzystają też rekreacyjnie warszawiacy, jej teren w naturalny sposób zostanie połączony z Polem Mokotowskim.

Zadaszymy tor łyżwiarski na Stegnach.

Zrobimy audyt klubów sportowych i na tej podstawie zdecydujemy o podziale czołowych dyscyplin sportowych w poszczególnych dzielnicach. To duże wyzwanie, ponieważ sytuacja własnościowa terenów, stan techniczny stadionów i infrastruktury warszawskich klubów jest bardzo różny, najczęściej – kiepski. Musimy inwestować w ich rozwój w sposób, który będzie służył sportowcom, ale też lokalnym społecznościom.

Nowa hala widowiskowa dla Warszawy

Warszawa jest jedyną europejską metropolią, która nie ma nowoczesnej i dużej hali widowiskowej. Istniejące obiekty – np. hala Torwaru – są małe i niedostosowane do potrzeb dużych koncertów lub wydarzeń kongresowych. Tracą na tym warszawiacy. Znane zespoły muzyczne rezygnują z występów w stolicy, bo nie mogą znaleźć odpowiedniego miejsca. Warszawę omijają też duże imprezy kongresowe i wystawiennicze.

Naturalnym miejscem, żeby zbudować nowoczesną halę widowiskową, są błonia Stadionu Narodowego. To serce Pragi, jedno z najlepiej skomunikowanych miejsc w Warszawie. Jest tu stacja metra, stacja PKP, przystanki wielu linii tramwajowych i autobusów.

Miasto uchwaliło już plan miejscowy, który umożliwia budowę na błoniach Stadionu Narodowego nie tylko hali widowiskowo-sportowej dla 12 tysięcy widzów, ale również

zaplecza hotelowego, centrum wystawienniczo-kongresowego, przestrzeni rekreacyjnych dla mieszkańców.

Dobrze zaprojektowana i zarządzana hala będzie na siebie zarabiać przez dziesięciolecia.

Sport dla wszystkich

Szczególnie zależy nam na zwiększeniu liczby dzieci uczestniczących w zajęciach sportowych. Masowy udział młodzieży w sporcie to nie tylko inwestycja w ich zdrowie, ale także łatwiejsze odnajdywanie sportowych talentów. Dlatego chcemy wprowadzić warszawski program badań sprawności fizycznej dzieci z klas 1–3. Oprzemy się na doświadczeniach, które wynieśliśmy z pilotażowego programu realizowanego w dzielnicy Targówek, we współpracy z warszawską Akademią Wychowania Fizycznego.

Chcemy stworzyć modę na sport wśród młodych. Poprosimy o pomoc znanych sportowców z Warszawy. Oni najlepiej

zachęcą dzieci, zwłaszcza te najmłodsze, w wieku 6–10 lat, do udziału w miejskich programach sportowych. Warszawa uruchomi program dotacji dla animatorów, trenerów i instruktorów, którzy pracują z dziećmi.

Sport masowy, żeby się rozwijał, potrzebuje też dobrej, łatwo dostępnej infrastruktury: otwartych boisk, całorocznych hal do gry. Otwarte boiska szkolne będą standardem – bezpłatny dostęp do infrastruktury rekreacyjnej w szkołach po godzinach zajęć edukacyjnych. Tereny przy szkołach to największy niewykorzystany zasób dla rekreacji w mieście. Są blisko miejsc zamieszkania, a stoją nieużywane tuż za rogiem. Są tam warunki do uprawiania najpopularniejszych dyscyplin sportowych: piłki nożnej, koszykówki, siatkówki, ping-ponga, badmintona; często mieszczą się tam też place zabaw.

Wprowadzimy program inwestycyjny dla boisk szkolnych, tak żeby razem z otwarciem poprawiał się poziom infrastruktury – by dzieciaki miały fajniejsze warunki, a po

godzinach wszyscy mogli z nich korzystać; w ten sposób powstaną świetne przestrzenie publiczne w całym mieście.

Chcemy też zbudować nowe odkryte baseny dzielnicowe. Sukces basenów w Parku Szczęśliwickim na Ochocie pokazał, jak bardzo takie obiekty są potrzebne.

Zadbamy ponadto o dalszy rozwój infrastruktury rowerowej i infrastruktury dla biegaczy.

Zadbamy o jakość i standard Orlików – wszystkie zadaszemy, tak aby można było z nich korzystać przez cały rok.

Podwórka sportów miejskich i rekreacji

Dobry plac zabaw wspiera rozwój psychofizyczny dzieci, daje im możliwość swobodnej zabawy i rozwijania wyobraźni. Nowoczesne, dobrze zaprojektowane miejsca sportów miejskich pozwalają na aktywność rodziców z dziećmi. Ważne jest także tworzenie oferty rekreacyjnej wspierającej zachowanie sprawności fizycznej dla seniorów i osób

spędzających sporo czasu za biurkiem. Dlatego trzeba rozwijać program siłowni plenerowych, które już dziś cieszą się niezwykłą popularnością.

Miasto otworzy się na zupełnie nowe formy aktywności i rekreacji: miejsca dla tai-chi i jogi, wspieranie animatorów tych aktywności, tak żeby mieszkańcy mogli w nich chętniej i liczniej uczestniczyć, miejsca do potańcówek w parkach i na placach.

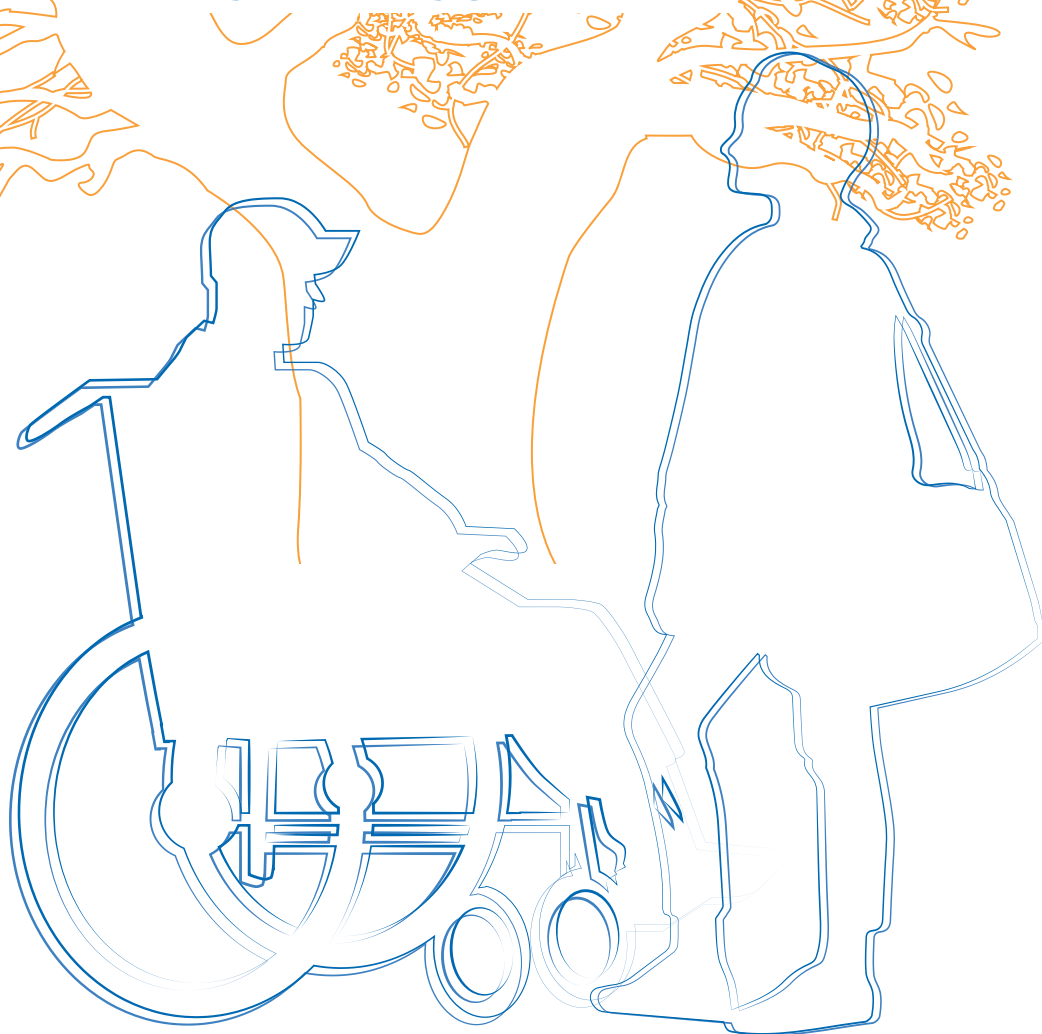
Lokalne centra sportów miejskich

Lokalne centra sportów miejskich zaplanujemy przy centrach i węzłach komunikacyjnych, tak aby były dostępne dla osób podróżujących transportem publicznym – przy stacjach metra, np.: stacji Świętokrzyska, stacji Marymont, park nad Południową Obwodnicą Warszawy. Powstaną tam Aleje Sportów Miejskich. Wykorzystamy „miejskie dachy” – mosty i estakady – do tworzenia miejsc bezpłatnej aktywności rekreacyjnej, które będą dostępne niezależnie od pogody.

WARSZAWA SOLIDARNA

Warszawa była, jest i będzie solidarna. Warszawiacy wielokrotnie udowodniali, że chcą pomagać: słabszym, wykluczonym i pokrzywdzonym, osobom w kryzysowych sytuacjach. Warszawę stać na to, by wzmocnić miejski system pomocy społecznej, tak by jak najmniej warszawiaków czuło się samotnych i opuszczonych. Wiemy, jak osiągnąć ten cel.

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin to nasz obowiązek. Musimy uzyskać kompleksową wiedzę o liczbie takich osób, ich sytuacji i potrzebach. W ostatnich latach wiele udało się zrobić, szczególnie w zakresie dostępu osób niepełnosprawnych do kultury i informacji, podobnie jak w kwestii niwelowania barier architektonicznych. Wyzwania są jednak wciąż duże. Szczególną uwagę należy poświęcić potrzebom osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz przechodzących z systemu edukacji na rynek pracy.

Pomoc dla rodzin osób niepełnosprawnych

Zdajemy sobie sprawę z tego, ile wysiłku i heroizmu wymaga wieloletnia opieka nad osobami niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi. To praca przez całą dobę, bez możliwości wzięcia zwolnienia lekarskiego czy urlopu. Samorząd musi pomóc takim rodzinom. **Wprowadzimy system opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, zarówno dzieci, jak i dorosłych.** Urlopy wytchnieniowe będą oparte na usługach asystenckich świadczonych w domu i na możliwości pobytu osób z niepełnosprawnościami w specjalistycznych placówkach – zgodnie z życzeniem zainteresowanej rodziny. Zagwarantujemy umożliwienie skorzystania z takiego urlopu każdej potrzebującej rodzinie przez 7 dni w roku. Ośrodki zapewniające opiekę będą w każdej dzielnicy, system opieki powinien obejmować całą Warszawę.

Opracujemy spójny i dostępny system informacji o placówkach edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami – także tych prywatnych – oraz o ofercie kulturalnej,

usługach medycznych i rehabilitacyjnych, wsparciu rodzin i opiekunów. To będzie podstawowe zadanie nowej specjalnej stołecznej placówki: Centrum Usług Opiekuńczych. Centrum to będzie także koordynowało pracę placówek dzielnicowych, realizację zadań i projektów organizacji pozarządowych i środowisk osób z niepełnosprawnościami, tak aby jak najlepiej wykorzystał ich potencjał.

Zwiększymy w placówkach miejskich liczbę lekarzy specjalistów w zakresie diagnozowania i leczenia osób z niepełnosprawnościami (osoby z niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnościami sprzężonymi, rozwojowymi). Będziemy konsekwentnie eliminować bariery architektoniczne w placówkach ochrony zdrowia oraz ułatwimy poruszanie się w nich osobom z niepełnosprawnościami. Rozwiniemy system leczenia pacjenta w domu i zwiększymy dostępność rehabilitacji domowej. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało zatrudnienia większej liczby rehabilitantów.

Istotnym elementem wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest system pomocy mieszkaniowej oraz ośrodków

wsparcia i samopomocy, które powinny działać jak najbliżej miejsca zamieszkania osób z nich korzystających. **Rozbudujemy system mieszkań wspomaganych: mieszkań chronionych oraz mieszkań treningowych.** Zakres wsparcia w nich oferowany powinien być uzależniony od indywidualnych potrzeb użytkowników. W ciągu nadchodzącej kadencji powstanie przynajmniej 250 mieszkań wspomaganych. Szczególnej uwagi wymaga system wsparcia mieszkaniowego dla osób chorych psychicznie – dla tej grupy niezbędne są nie tylko mieszkania, ale też środowiskowa opieka psychiatryczna.

W każdej dzielnicy powstaną ośrodki wsparcia oraz samopomocy zapewniające osobom z niepełnosprawnościami pomoc w wykonywaniu codziennych obowiązków oraz udział w życiu społecznym wspólnoty. Rozwijana będzie oferta środowiskowych domów samopomocy oraz sieć placówek wsparcia.

W każdej dzielnicy będzie przynajmniej jeden nowy dom pomocy społecznej. Mieszkańcy dzielnicy powinni mieć

możliwość korzystania z usług DPS znajdującego się jak najbliżej ich dotychczasowego centrum życia społecznego i rodzinnego. Wprowadzimy rodzinne domy pomocy – analogicznie jak zawodowe rodziny zastępcze, dla osób potrzebujących kompleksowego wsparcia.

Warszawa łatwo dostępna

Osoby z niepełnosprawnościami są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa i musimy im zagwarantować dostęp na równych prawach do wszystkich ofert i możliwości, jakie daje miasto. Wprowadziliśmy „Standardy dostępności dla m.st. Warszawy” i zgodnie z nimi zmieniamy Warszawę.

Rozwiniemy system transportu dla osób z niepełnosprawnościami, w tym możliwość korzystania z przejazdów taksówkami finansowanych przez samorząd. System transportu dla osób z niepełnosprawnościami będzie obejmować nie tylko uczące się dzieci i młodzież, ale też osoby dojeżdżające na wizyty lekarskie lub rehabilitację.

Naszym celem jest zniwelowanie w ciągu następnej kadencji samorządu wszystkich pozostałych barier architektonicznych i mobilnych: w transporcie publicznym, na głównych szlakach komunikacyjnych, w głównych urzędach i instytucjach. Wprowadzimy komunikaty głosowe w środkach transportu (działające i wewnątrz, i na zewnątrz).

Dokończymy wymianę taboru, wszystkie pojazdy będą łatwo dostępne dla osób niepełnosprawnych.

W autobusach, tramwajach i metrze będą pętle indukcyjne, powstanie zintegrowany system informacji i powiadomień na urządzenia mobilne. Zakończymy wprowadzanie systemu sprzedaży biletów i informacji dostosowanego do różnych grup odbiorców (w tym tłumaczenia na polski język migowy). Wykorzystamy przebudowę warszawskich placów – między innymi placu Na Rozdrożu, placu Defilad, placu Zawiszy – do likwidacji barier. Na niwelowanie barier architektonicznych utrudniających poruszanie się osobom starszym, niepełnosprawnym oraz z małymi dziećmi wydamy około miliona złotych rocznie. Działania te będą prowadzone zarówno w trakcie okresowych prac,

takich jak wymiana nawierzchni, budowa i remonty chodników, dróg rowerowych, przystanków autobusowych, jak i w ramach nowych inwestycji.

Miejskie instytucje będą rekrutować więcej osób niepełnosprawnych. Zarówno Urząd m.st. Warszawy, jak i urzędy dzielnic zwiększą udział osób z niepełnosprawnościami w ogóle osób zatrudnionych. Podobne działania prowadzić będą spółki miejskie. W ramach zamówień publicznych w coraz większym stopniu wykorzystywane będą klauzule społeczne – Warszawa już jest krajowym liderem w ich stosowaniu. W ciągu trzech lat Urząd m.st. Warszawy, wraz z dzielnicami, chce osiągnąć wskaźnik 6 procent zatrudnionych osób z niepełnosprawnością.

Będziemy wspierać zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami przez przedsiębiorców – poprzez kampanie informacyjne oraz system wsparcia, od doradztwa, po usługi transportowe ułatwiające dojazd do pracy. Ważną rolę w tych działaniach będą pełniły podmioty ekonomii społecznej.

Kultura łatwo dostępna

Naszym celem jest doprowadzenie do pełnej dostępności oferty kulturalnej dla osób niepełnosprawnych: począwszy od systemu informacji, kasy biletowej z pętlami indukcyjnymi, na audiodeskrypcji, napisach i tłumaczeniu spektakli dla osób niesłyszących skończywszy. Wszystkie remonty i inwestycje w obiektach kultury będą przeprowadzone zgodnie ze „Standardami dostępności”. W starych budynkach zbudujemy windy w teatrach, zapewnimy dostosowanie kas i stron internetowych. Dla organizacji pozarządowych wprowadzimy profilowane konkursy wieloletnie. Będziemy wspierać i rozwijać ciesząc się ogromnym powodzeniem coroczny festiwal „Kultura bez barier”.

Problem bezdomności

Problem bezdomności jest zauważalny w każdym europejskim mieście, Warszawa niestety nie jest wyjątkiem. Chcemy ten problem konsekwentnie rozwiązywać, poma-

gając osobom, które często nie ze swej winy znalazły się w trudniej sytuacji. Podstawowym celem jest zmniejszanie bezdomności ulicznej i znalezienie alternatywy dla schronisk dla osób bezdomnych.

W każdej dzielnicy stworzymy infrastrukturę do zachowania czystości i higieny: mobilne lub stałe łaźnie miejskie, obsługiwane przez organizacje pozarządowe. Możliwość umycia się blisko miejsca pobytu poprawia jakość życia, ale także ułatwi reintegrację społeczną osób dotkniętych bezdomnością.

Warszawa pomoże organizacjom pozarządowym w zdobywaniu i remontowaniu lokali do prowadzenia schronisk, noclegowni, jadłodajni i przychodni dla bezdomnych. Zagwarantujemy wieloletnie wsparcie, udzielane w ramach konkursów na inwestycje infrastrukturalne.

WARSZAWA DIALOGU

Mieszkańcy mogą i chcą nie tylko konsultować czy opiniować miejskie projekty, ale także aktywnie współuczestniczyć w ich tworzeniu i wdrażaniu. Wypracowana przez ostatnie kilkanaście lat praktyka konsultacji społecznych, w ramach której warszawiacy jedynie poznają i opiniują miejskie projekty, nie jest już wystarczająca; program budżetu partycypacyjnego dotyczy wyłącznie małych inicjatyw o charakterze uzupełniającym. Potrzebujemy nowej formuły współuczestnictwa, w ramach której istotne zadania publiczne mogłyby być współinicjowane, współplanowane i współrealizowane przez obywateli. Potrzebujemy dialogu.

Stworzymy jednolitą, całościową bazę danych o mieście – podstawę aktywności planistycznej. Dzisiaj nawet eksperci pracujący na zlecenie władz Warszawy nie mają dostępu do niektórych danych, bo nikt ich kompleksowo nie gromadzi

i nimi nie zarządza. Brakuje podstaw do prognozowania, dyskusowania o możliwych rozwiązaniach i przewidywania skutków. Wiedza ta powinna być łatwo dostępna i użyteczna dla wszystkich.

Współpraca pomiędzy władzami publicznymi, ekspertami, mieszkańcami i przedsiębiorcami powinna mieć charakter stały: nie może ograniczać się do skromnego udziału na wybranym etapie procesu planowania (jak w przypadku obecnych konsultacji czy głosowań w ramach budżetu partycypacyjnego). Konieczne jest traktowanie grup obywatelskich, instytucji i przedsiębiorców jako stałych współuczestników procesu kształtowania miasta, jako realnych partnerów. **Wprowadzimy standardy współpracy z mieszkańcami w kluczowych obszarach.** Jednym z takich obszarów jest planowanie miejscowe. Każda zmiana planów zagospodarowania terenów powinna być intensywnie konsultowana z mieszkańcami. Plany i projekty powinny być znane, wyłożone do debaty, a informacja o uruchomieniu procesu konsultacyjnego przekazana skutecznie i w sposób

dostępny dla wszystkich (oprócz narzędzi internetowych także poprzez ogłoszenia na klatkach schodowych, w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych).

Opracujemy i wdrożymy w jednym standardzie dostępności strony internetowe Urzędu Miasta i urzędów dzielnic. Będziemy kontynuować systemowe działania w zakresie budowania partnerskiego dialogu publicznego: konsultacje społeczne, inicjatywy lokalne, budżet partycypacyjny, rozwój wolontariatu.

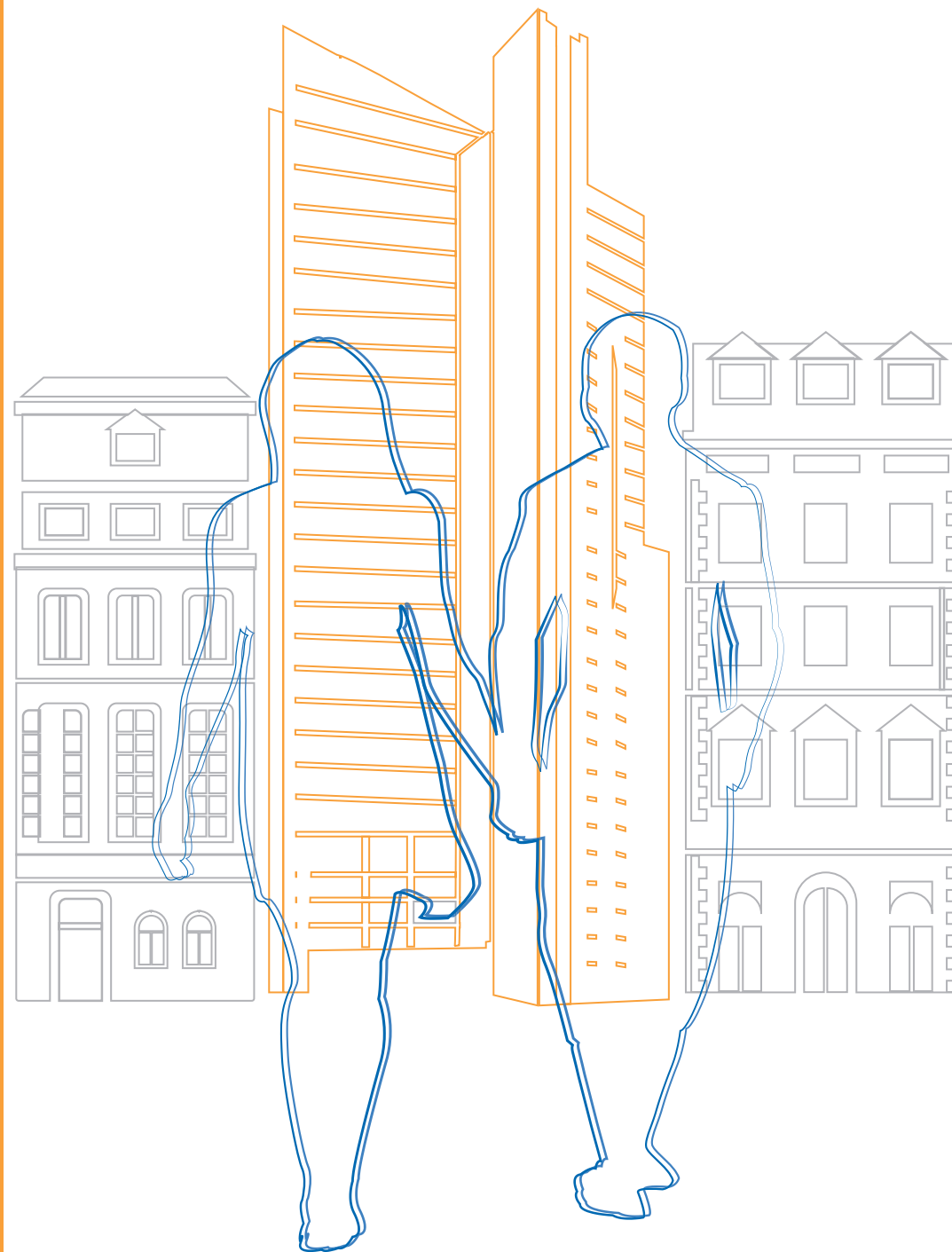
Zwiększymy udział organizacji pozarządowych w realizacji zadań miasta. Rozwiniemy system wieloletniego wsparcia dla projektów, wprowadzimy konkursy na inwestycje infrastrukturalne.

Deklarujemy transparentność i trzymanie się standardów w zatrudnianiu urzędników miejskich i dyrektorów instytucji miejskich oraz spółek.

Warszawa zawsze była miastem otwartym, różnorodnym i tolerancyjnym. Jako stolica gospodarcza i kulturalna

przyciąga cudzoziemców, jest największym rynkiem pracy dla obcokrajowców. Wspólnie budujemy dobrobyt stolicy. Najważniejszym naszym celem jest przełamywanie stereotypów związanych z rozbudzaniem strachu wobec obcych. Nie pozwolimy na żadne akty agresji i nietolerancji wobec innych. W centrach aktywności lokalnych, w przedszkolach i szkołach wprowadzimy programy edukacyjne.

BEZPIECZNA WARSZAWA

Samorząd musi zagwarantować, że warszawiacy i wszyscy, którzy przyjeżdżają do stolicy Polski, będą czuli się w niej bezpiecznie. W ostatnich latach wiele udało się poprawić – np. z roku na rok spada liczba poważnych przestępstw czy pieszych ginących na drogach – dużo jednak zostało jeszcze do zrobienia. Na większe poczucie bezpieczeństwa składa się wiele elementów, z pozoru drobnych: lepsze oświetlenie ulic, dobrze oznaczone przejścia dla pieszych, dodatkowe kamery monitoringu, więcej patroli na osiedlach. Podejmiemy następujące działania zapewniające bezpieczną Warszawę:

Przeorganizujemy pracę Straży Miejskiej. Straż Miejska musi się koncentrować na sprawach najpilniejszych – patrolowaniu ulic, zwłaszcza w rejonach wskazanych przez obywateli, karaniu piratów drogowych, parkujących na miejscach dla osób niepełnosprawnych albo tamujących

ruch. Jednym z podstawowych zadań Straży Miejskiej będą patrole w pobliżu szkół. Będziemy także rozwijać zaangażowanie Straży Miejskiej w specjalistyczne interwencje: Zielone Patrole ochrony zwierząt, interwencje związane z przemocą domową, specjalne szkolenia dotyczące przemocy i agresji na tle rasistowskim.

W ramach reorganizacji Straży Miejskiej stworzymy instytucję strażnika – dzielnicowego, którego podstawowym zadaniem będzie kontakt z lokalną społecznością na każdym z osiedli i zbieranie informacji o tym, jakiej interwencji Straży Miejskiej mieszkańcy oczekują.

Wyższe wymagania dla strażników muszą wiązać się z lepszym wynagrodzeniem. **Warszawa podwyższy pensje wszystkim funkcjonariuszom Straży Miejskiej i wprowadzi dodatkowe bonusy dla tych strażników, którzy będą wyróżniać się w pracy.**

Warszawa jest też gotowa zwiększyć wsparcie finansowe dla warszawskiego garnizonu Policji. Ale w tym miejscu

chcemy podkreślić: Warszawa będzie dodatkowo płacić policjantom za ich służbę obywatelom. Warszawa nie da ani grosza za Policję pod Sejmem, brutalne traktowanie pokojowych demonstracji. Nie zgodzimy się na to, by Policja wykorzystywała środki miejskie na przykład na odgradzanie Sejmu od obywateli albo na pilnowanie rządowych czy – tym bardziej – partyjnych budynków. **Warszawa zapłaci policjantom za nadgodziny spędzone na patrolowaniu miasta, w tych miejscach, które wskażą w konsultacjach obywatele.**

Warszawa jest gotowa zwiększyć wsparcie Policji w zakupach niezbędnego sprzętu. **Miasto kupi policjantom sprzęt codziennego użytku (np. nowe komputery, kserokopiarki, papier itp.) i pomoże w remontach dzielnicowych komisariatów Policji.** Jeśli warszawski garnizon Policji zgłosi takie zapotrzebowanie, miasto będzie kupować także inny sprzęt – np. radiowozy.

Miasto udostępni swoją infrastrukturę sportową – baseny i kluby sportowe – dla funkcjonariuszy Straży Miejskiej

i Policji. Warszawski garnizon Policji nie ma do dyspozycji profesjonalnej strzelnicy. Warszawa może ją zbudować i udostępnić bezpłatnie na szkolenia dla warszawskich policjantów.

Usankcjonujemy istniejący zwyczaj: funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej, zarówno w trakcie służby, jak i po służbie, będą korzystać ze środków komunikacji miejskiej za darmo, na podstawie legitymacji służbowych.

Warszawa musi być miastem bezpiecznym. Dlatego w kluczowych punktach miasta stworzymy przestrzenie wolne od zagrożeń terrorystycznych – wybudujemy specjalną infrastrukturę (wysuwane słupy, tzw. bolardy), na wzór londyński. W czasie imprez masowych ta infrastruktura fizycznie zatrzyma każdą próbę ataku, np. wjazdu ciężarówką w tłum.

Rozbudujemy system monitoringu miejskiego, wprowadzimy najnowsze rozwiązania technologiczne, np. system automatycznego identyfikowania niebezpiecznych sytuacji

(np. podejrzanych pakunków albo podejrzanie zachowujących się osób). Wykorzystamy w tym celu doświadczenia miast, które takie systemy wprowadzają – np. Londynu i Paryża. Rozbudowany monitoring skróci czas interwencji Straży Miejskiej i Policji.

Na bezpieczeństwo w Warszawie ogromny wpływ ma ruch drogowy. Warszawa musi kontynuować program poprawy infrastruktury komunikacyjnej zwiększającej bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów i kierowców. Szczególny nacisk trzeba położyć na poprawę bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych.

WARSZAWA NOCĄ

Europejskość Warszawy oparta jest w dużym stopniu na jej bogatej ofercie kulturalno-impresowej. Mamy fantastyczne bary, teatry, kluby, muzea i restauracje, „zagłębna” rozrywki, gdzie odbywają się festiwale i koncerty. Z roku na rok nowe części miasta oddawane są w ręce utalentowanych i kreatywnych warszawiaków. Coraz częściej turyści odwiedzają stolicę właśnie ze względu na wieczorną i nocną ofertę kulturalną i rozrywkową. Warszawiacy pokochali bulwary nad Wisłą, plac Zbawiciela, „zagłębnie” na Mazowieckiej czy Poznańskiej, ulice Starej Pragi czy plac Defilad. Możemy z tego skorzystać i traktować jak element rozwoju gospodarczego i turystycznego, zarabiać całą dobę, rozwijać „nocną ekonomię”.

Co ważne, nie możemy zapominać o tym, że nocne życie wymaga specjalnego potraktowania i zabezpieczenia praw mieszkańców, którzy w nocy chcą spokojnie spać, a rano iść do pracy czy do szkół przez czyste i bezpieczne ulice.

Uczestnicy wieczornych i nocnych zabaw też powinni sprawnie wrócić do domu.

Dlatego dla uporządkowania i unowocześnienia tego obszaru stworzymy – na wzór wielu europejskich stolic – stanowisko „nocnego burmistrza”. Podstawowym zadaniem tego urzędnika będzie monitorowanie różnych aspektów życia nocnego, dialog z mieszkańcami, wysłuchanie, jakich ulepszeń oczekują w związku z rozwojem życia nocnego Warszawy:

zadbanie o to, by komunikacja nie tylko dowiozła gości do klubów i teatrów, ale także, żeby mieli jak wrócić;

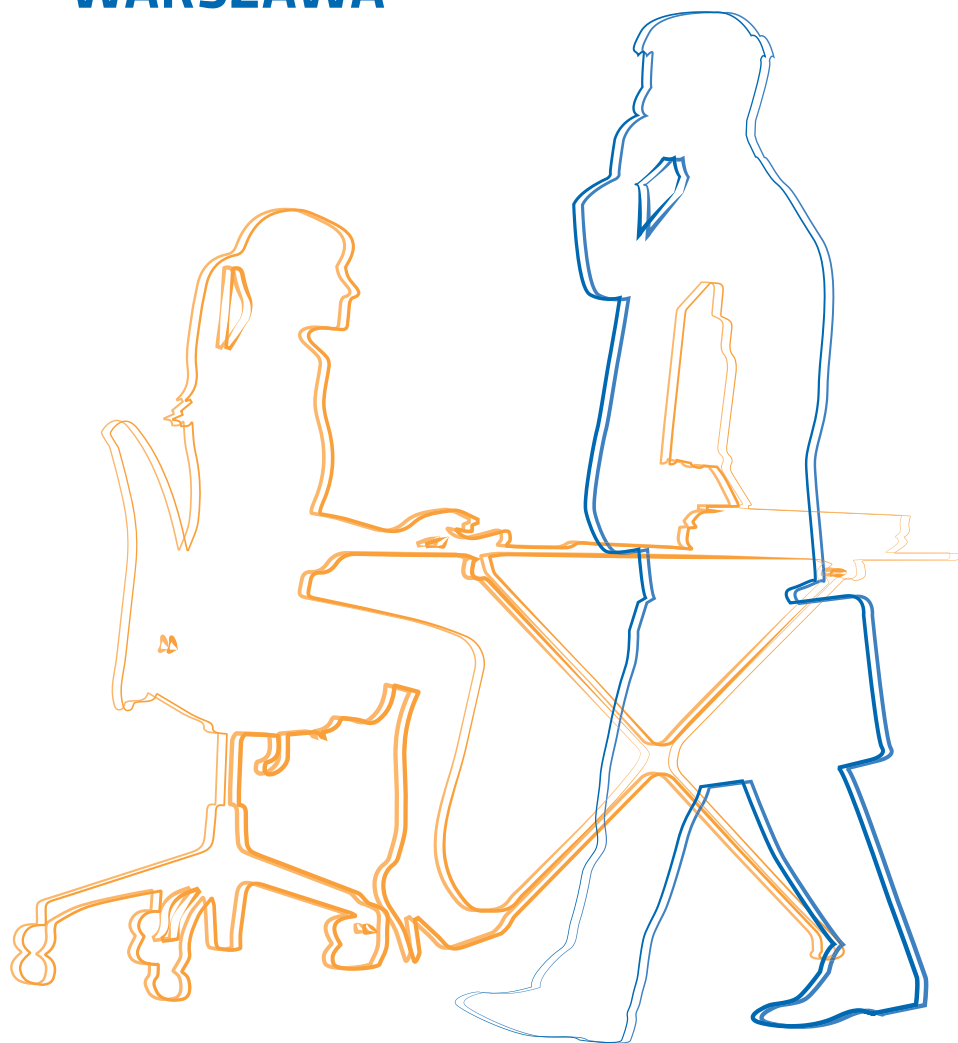
zadbanie o bezpieczeństwo i zdrowie publiczne, szczególnie w miejscach i porach narażonych na wybuch agresji i wandalizmu, związanych np. ze spożywanym alkoholem;

zagwarantowanie prawa do wypoczynku mieszkańcom narażonym na hałas, np. poprzez regulacje używania nagłośnienia w godzinach nocnych;

określenie rejonów, w których służby porządkowe muszą pracować także w nocy i wczesnym rankiem, oraz stworzenie mapy ryzyka: identyfikacja miejsc handlu narkotykami, dopalaczami, niebezpiecznych zachowań nieletnich. Odpowiedzią na mapę ryzyka będzie stworzenie programu zapobiegania zagrożeniom: stworzenie platformy porozumienia i konsultacji, na wzór obecnej Komisji Klubowej.

Warszawę odwiedza niemal 20 milionów turystów rocznie, z czego prawie 2,5 miliona to turyści zagraniczni. Jest to ważna gałąź ekonomii miasta, dająca wiele miejsc pracy. Życie nocne jest nieodzowną cechą współczesnej europejskiej metropolii, ale musi być uporządkowane, żeby było zarówno atrakcyjne, jak i znośne dla mieszkańców.

CYFROWA I PRZEDSIĘBIORCZA WARSZAWA

Warszawa to innowacyjne miasto, którego gospodarka będzie się opierać na rozwoju usług cyfrowych. Warszawa stanie się regionalnym centrum start-upów. Klimat do inwestycji w nowe technologie stworzymy, działając wspólnie z instytucjami naukowymi – najlepszymi w Polsce uczelniami – oraz globalnymi liderami e-gospodarki.

Naszym celem jest **upowszechnienie kultury start-upów** poprzez poprawę dostępu do finansowania, promocję wymiany doświadczeń z przedstawicielami środowiska biznesowego oraz większy dostęp do edukacji cyfrowej, zwłaszcza dla młodych.

Warszawa już dziś generuje 10 procent PKB Polski. Znaczenie naszego miasta może być jeszcze większe: Warszawa powinna stać się technologicznym liderem w całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Osiągniemy ten cel poprzez budowę „Smart City Warszawa” – strefy laboratoriów wdrożeniowych dla firm technologicznych oraz

dla start-upów, wspomaganych przez miejski fundusz inwestycyjny (dysponujący kwotą rzędu 200–300 milionów złotych). W tych laboratoriach będą prowadzone badania nad technologiami transportowymi (zarządzanie ruchem, sygnalizacja itp.), technologiami przesyłu wody, ciepła, odnawialnymi źródłami i magazynowaniem energii – opisanymi międzynarodową normą ISO 37122.

Strefa „Smart City Warszawa” obejmowałaby obie Pragi: Kamionek, Północny Grochów i okolice Dworca Wschodniego, i powstałaby na działkach wydzierżawionych od miasta i PKP, które stałyby się udziałowcami spółki realizującej projekt. Inwestycja powstałaby we współpracy z Politechniką Warszawską, innymi uczelniami oraz polskimi i globalnymi firmami technologicznymi (to firmy pokryłyby lwią część wydatków). Oprócz nowych miejsc pracy, projekt „Smart City Warszawa” radykalnie przyspieszyłby rewitalizację tej części Warszawy.

Stworzymy Warszawski LAB – platformę współpracy miasta z otoczeniem w obszarze tzw. *smart city*. Będzie to,

z jednej strony, proces przyciągania i testowania innowacji cyfrowych w różnych obszarach, a z drugiej – nowoczesne miejsce spotkań, integracji i animacji miejskiego środowiska innowacyjnego, miejskie laboratorium.

Cyfrowa Warszawa to także nowy sposób zarządzania miastem, jeszcze **większy udział obywateli w podejmowaniu decyzji**, konsultowaniu ich. Ułatwimy mieszkańcom kontakt z miastem oraz dostęp do informacji publicznej przez Internet. **Wprowadzimy powszechny dostęp do głosowania przez Internet w różnych kwestiach, które dotyczą mieszkańców Warszawy.** Dzięki wykorzystaniu cyfrowych technologii mobilnych podniesiemy jakość kontaktów z urzędem.

Przygotujemy mobilne aplikacje miejskie, które ułatwią życie mieszkańcom, ich codzienne funkcjonowanie w mieście oraz poprawią poruszanie się po nim, np. aplikację wskazującą wolne miejsca parkingowe, precyzyjny rozkład jazdy z informacją o przyjazdach konkretnych pojazdów transportu publicznego. Rozbudujemy funkcje karty miejskiej – będzie

jednocześnie kartą biblioteczną, kartą kulturalną upoważniającą do zniżek, z możliwością dołożenia kolejnych funkcjonalności.

Rozbudujemy darmową miejską sieć wi-fi w atrakcyjnych i popularnych dla mieszkańców miejscach – na bulwarach, w parkach, skwerach i placach. W miejscach użyteczności publicznej postawimy stacje do ładowania urządzeń mobilnych.

Sukces Centrum Przedsiębiorczości Smolna i Centrum Kreatywności Targowa przekonał nas, że trzeba stworzyć kolejne lokalne centra przedsiębiorczości.

Zorganizujemy Stołeczne Forum Przedsiębiorczości – interaktywne i w jak największym stopniu wirtualne miejsce wymiany doświadczeń pomiędzy dzielnicami oraz przedsiębiorcami.

W dawnym młynie Michła na Pradze-Północ stworzymy Centrum Rzemiosła.

Miasto będzie wspierało i promowało drobny handel, z którego mieszkańcy lubią korzystać. W ramach programu „Plac targowy za rogiem” Warszawa będzie wspierać tworzenie i rozwój miejskich lokalnych targowisk i targów.

W każdej dzielnicy powołamy rzecznika przedsiębiorców: osobę odpowiadającą za bieżący kontakt przede wszystkim z drobnymi przedsiębiorcami z terenu danej dzielnicy. Rzecznik przedsiębiorców „udroźni” ich relacje z urzędem.

W kolejnej kadencji uruchomimy też działania promocyjne – będziemy wydawać warszawski „Poradnik” i „Newsletter Przedsiębiorcy”, zorganizujemy też „Warsaw Innovation Days” („Warszawskie Dni Innowacji” – „Winn Days”).

© Copyright by Platforma Obywatelska RP, „Nowoczesna
Warszawa 2018

Sfinansowano ze środków
KKW Platforma.Nowoczesna
Koalicja Obywatelska

ISBN 978-83-63874-50-6